

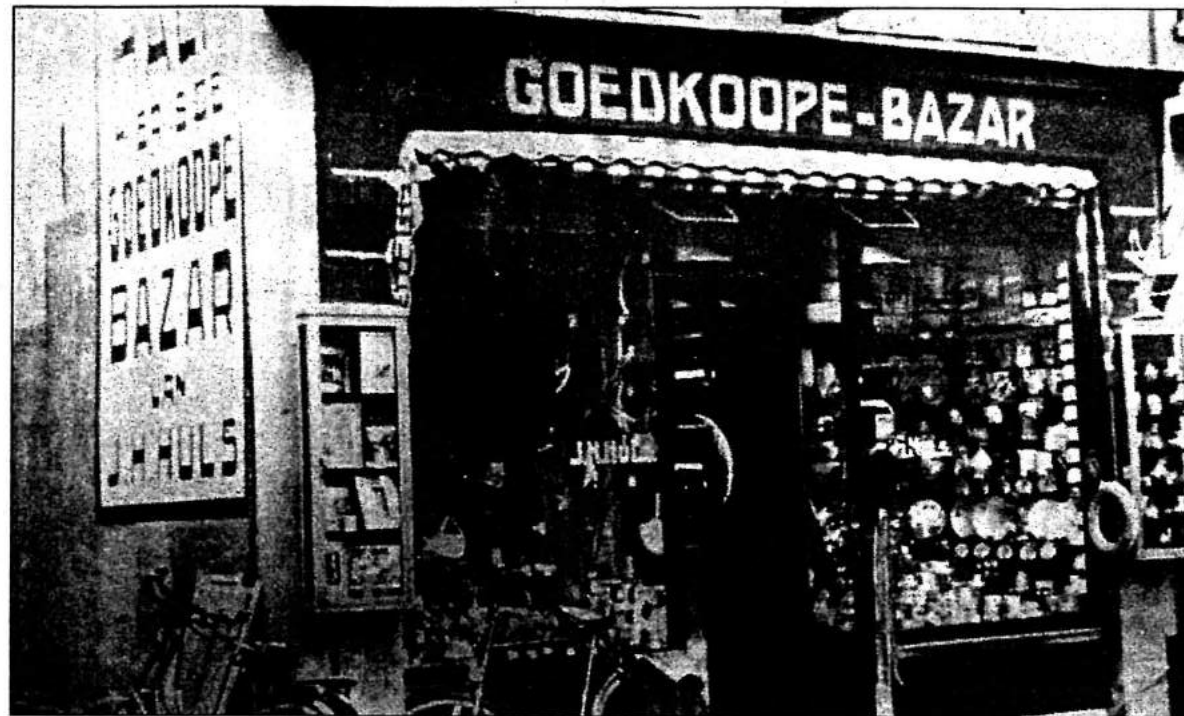
26 juni	1997	Ten Dam, leer, manufacturen, hoorn en rammien
5 juli	1997	Naam Huls is goed voor zes boeken
12 juli	1997	't Neeth blijft raadselachtige plaats
19 juli	1997	Van Zadelhoff heeft rijke familiehistorie
26 juli	1997	Vosheurne herinnert aan Linteloos kasteel
2 augustus	1997	Navis al acht generaties op stamhuis
9 augustus	1997	Familie Honderslo heet naar Kottense boerderij
16 augustus	1997	Winterswijk schatkamer van namen (1)
23 augustus	1997	Winterswijk schatkamer van namen (2)
30 augustus	1997	Boerderij Het Paske bewaart het oude Dale
6 september	1997	Breukelaar oudste geslacht Varsseveld
13 september	1997	Striekwolds stammen af van Varsseveldse koster
20 september	1997	Rosendaal: boeren en tappers in Bergh
27 september	1997	Naam Vardink in Nederland uitgestorven
4 oktober	1997	Oonk: de pioniers van het Ruurlose Broek
11 oktober	1997	Roelvink: rentmeesters, notarissen, burgemeesters
18 oktober	1997	Idink: dienstvolk van vergaan kasteel
25 oktober	1997	Stronks: een naam in klompen
1 november	1997	Colenbrander: nijver in 't groen
8 november	1997	Noordink: boeren, schouten en predikanten
15 november	1997	Rond de Hof Wassink en de Kamper
22 november	1997	Beernink: van stoelenmaker tot minister
29 november	1997	Rond Boenink en Langwerden in Varssel
6 december	1997	Bruil heeft wortels in de Achterhoek
20 december	1997	Oud-Didams boerenbedrijf komt tot leven
27 december	1997	Naam Beumer herinnert aan tolheffing

Naam Huls is goed voor zes boeken

De naam Huls komt in Oost-Gelderland vrij veel voor. Maar de naamdragers vallen uiteen in vijf losse takken. Los daarvan zijn er nog allerlei afzonderlijke stamboomfragmenten, die zich tot dusver nergens mee laten verbinden. Toch is Gerrit Rijdsdorp uit Zelhem bezig in zes delen datgene te publiceren wat er over de naam te vinden is. Hij hoopt nog eens een (Duitse?) link te vinden tussen de vele gevonden takken.

Zijn genealogische interesse werd bij Rijdsdorp gewekt, toen zijn zoon als schoolopdracht iets over zijn voorouders moest schrijven. Het resulteerde in een fors boek. De familie Rijdsdorp komt uit Apeldoorn, maar Gerrit werkte tot zijn vut bij het 'komplete winkelcentrum Huls' in Doetinchem als magazijnchef. Toen dan het 75-jarig bestaan van de huidige winkel aan de Hamburgerstraat (in 1994) er aan stond te komen, dook hij in de historie van het bekende bedrijf. Zijn informatie moest hij vooral halen uit de

♦ De 'goedkoope-bazar' van J.H. Huls aan de Hamburgerstraat A27 vóór 1935. (Repro Vincent Jannink)

advertenties die in de loop der tijd in de Graafschapbode verschenen; vooral uitverkoop en adreswijzigingen waren voor hem aanknopingspunten om de vrij ingewikkelde Huls-historie in Doetinchem te kunnen doorgronden. In een zeer fraai en rijk geïllustreerd boekje legde hij deze historie vast. De alleroudste Huls-advertentie was die in de Graafschapbode van 29 november 1884 over een 'St. Nicolaas-Etalaie met buitengewoon groote uitpakking'. Huls was toen nog aan de Boliestraat gevestigd. In 1925 werd een win-

kel geopend aan de Hamburgerstraat, het begin van het huidige winkelcentrum. De stamreeks van de winkeltak begint met Jan Berend Hüls, geboren rond 1770, gehuwd met Aleida Paul; waarschijnlijk woonden ze in Bocholt. Zoon J.H.J. Hüls, geboren 1796, kwam als wever met de textielfabrikant Driessen naar Aalten. Zijn zoon J.H. Hüls, geboren 1828, vestigde zich definitief in Doetinchem. Al in 1855 blijkt in de Boliestraat een winkel te zijn gevestigd. De vijfde generatie is J.H. Huls, bijgenaamd Tata. Waar die bijnaam eigenlijk vandaan

kwam is niet meer na te gaan. De Hulsen hadden niet allen de bazar; in Doetinchem werd ook mode verkocht en J.H. Huls (de vader van 'Tata') had een hotel aan de Korte Hezenstraat.

Stamreeksen

Gerrit Rijdsdorp begon zijn genealogisch onderzoek met het noteren van alle Hulsen die hij in Oost-gelderse gemeenten kon vinden en stelde stamreeksen op, doorlopend tot nu toe. Na verschijning van het boek over 75 jaar Huls Doetinchem legde hij in vijf afzonderlijke boekjes - voor de ko-

pers handzamer en minder duur dan één dikke pil - de resterende informatie vast.

Deze boeken betreffen het nageslacht van:

- Antonius Hulst, geboren ca. 1755 en Henrica van Gessel. Kwam van Bocholt naar 's-Heerenberg.
- Johannis Huls geb. 1750, getr. met Johanna Geertruida Otten, kwam van Pruissen naar Gendringen.
- Jan Berend Hüls, geb. ca. 1770 en Aleida Paul (Bocholt-Aalten-Doetinchem).
- Johannes Lambertus Huls (geb.

Voor deze serie zoeken we informatie over de naam Navis, met name de tak van de boerderij Marode in Lintelo, tegen Sinderen aan. Wie heeft informatie over de ouderdom van de boerenplaats van Kok in Wijnbergen, Doetinchemseweg 31 (nu R. de Bas)?

23-6-1810) marskramer uit het Duitse Weseke, met Maria Christina Schulten. Trok naar Winterswijk.

Momenteel werkt Gerrit Rijdsdorp aan een uitgave over de grote Dinxperlose tak Huls/Hulst, beginnend in 1690. Hierin komen duizend namen voor van naamdragers en aangetrouwden, zo mogelijk met voorouders. De titel wordt: 'Het Achterhoekse geslacht Huls/Hulst sinds 1690'.

Vermenging van diverse takken is Rijdsdorp nergens tegengekomen, behalve het huwelijk van Johannes Huls uit Sinderen in 1882 met Aleida Hendrina Huls uit Gendringen. Hij is uit de tak 1690, zij uit de tak 1750.

De losse fragmenten betreffen onder andere Oud-Zevenaar (1650) en Azewijn (1610). (Ene 'Freek op die Hulst' uit Doetinchem kwamen we in deze rubriek al eerder tegen. Bij welke familie ook weer?) In Groenlo werd de naam Huls later Heutink. De naam komt mogelijk van de Duitse plaats Hüls, maar ook Nederland heeft zijn Hulst. De schrijfwijzen met en zonder t komen telkens door elkaar voor. Er zijn zelfs gezinnen geweest, waarvan de kinderen bij het dopen om en om als Huls en Hulst werden ingeschreven.

't Neeth blijft raadselachtige plaats

Veehouder Theo Sonderlo in Barlo kent de verhalen uit zijn familie. Niet ver van zijn boerderij zou ooit een machtig 'kasteel uit de tijd van Karel de Grote' hebben bestaan, compleet met een gracht erom. De historie van de plaats is al even raadselachtig als de eeuwenoude boerderijnaam 't Neeth.

Sonderlo wijst in de wei de plaats van de vroegere grachten aan, nu een beschermd stuk bodemar- chie. „Mijn opa heeft de gracht hier bij huis zelf gedicht”, weet Sonderlo te vertellen. Opa van moederszijde, Th.G.J. Lammers, afkomstig uit IJzerlo, kocht de hoeve in 1899, sloopte deze en bouwde in 1914 iets hoger op de huidige boerderij. Alleen de oude put staat er nog en ook zijn de oude gebinten in 1914 herge- bruikt.

De vroegere ADW-archivaris D.W. Kobes schreef in 1969 dat 'de Neet' een van de oudste boer- derijen van Barlo is, waarschijn- lijk gesticht als hofboerderij van Karel de Grote. „Heel duidelijk is hier nog waar te nemen de oude grachtenloop”, aldus Kobes. De oudst bekende schriftelijke ver- melding van 't Neeth zou van 1300 zijn, maar de bron van de overleden streekhistoricus Ter Horst, die dit indertijd wist te melden, is niet meer na te gaan. Als de naam 't Neeth rond 1300 al bestond, waarom komt ze dan niet voor in de lijst van Oostne- derlandse plaats- en boerderijna- men tot 1500 van B.H. Slicher van Bath in 'Mensch en Land in de Middeleeuwen'? Of het moet zijn dat die naam ooit anders luidde. Sommigen hebben veronder- steld dat 't Neeth gelijk is aan 'Grevinchof', vermeld sinds 1254. Maar ADW-archeoloog Jos

rubriek over boerderij- en fa- milienamen door Henk Harmsen
0543 472603

Lankamp denkt weer dat die Gre- vinchof eerder in het Grevink aan de Slingebeek in Aalten heeft bestaan.

Turfgraverij

Lankamp, nu wonend in het Twentse Wierden, verrichtte in 1984 met de werkgroep bodem- onderzoek van ADW grondbo- ringen tussen boerderijen Schut- te en 't Neeth, noordelijk van de laatste. Daar lag tot de ruilverka- veling van 1984 de oude gracht, die nog tot de jaren '50 's winters een geliefde schaatsbaan was. In 1978 was door de Archeologische Werkgemeenschap Nederland al een proefsleuf dwars door de gracht gegraven. Vondsten wer- den daarbij niet gedaan. Blijkens het onderzoek was de grachtbed-

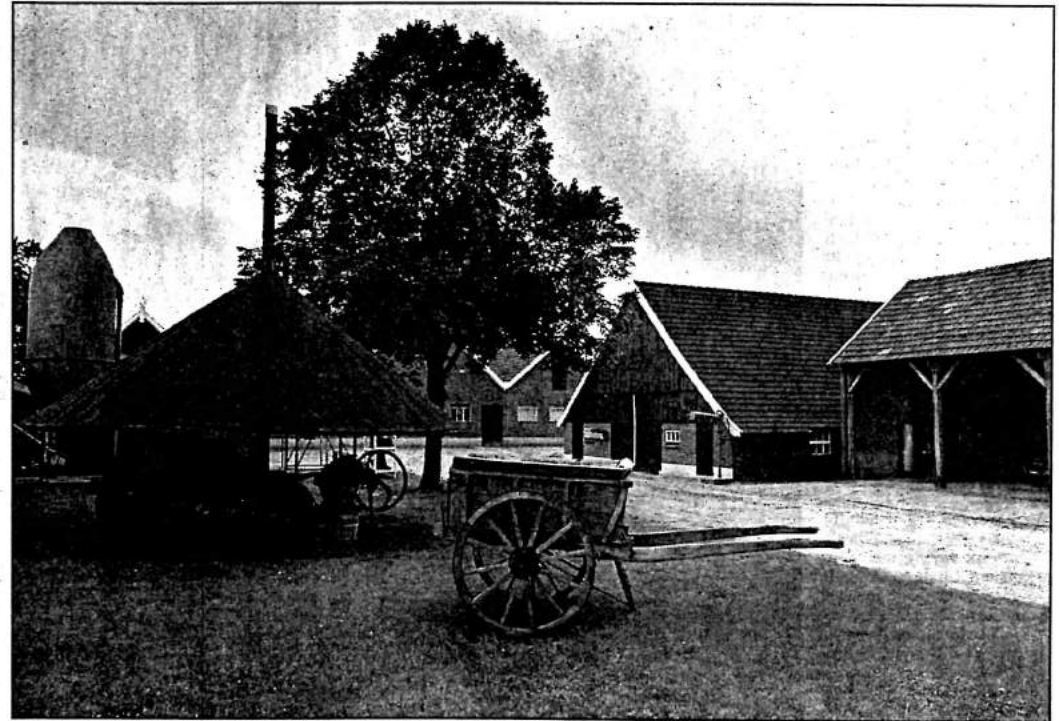
ding tien tot twaalf meter breed en hoogstens een meter diep. In de ondergrond zit echter op zo'n 90 cm diepte een veenpakket. Het kandas zijn, aldus Lankamp, dat de gracht is ontstaan door turfgraverij. Maar ook kan het best een natuurlijke uitloper van het nabije moerasgebied 't Goor zijn geweest.

De kadastrale kaart uit 1863 toont een recht stuk gracht van ongeveer 75 bij 8 meter, een eind van de boerderij af, maar ook een dichtbij gelegen L-vormig water om de boomgaard van 't Neeth, dat via een sloot met de gracht in verbinding stond.

Dezelfde kaart toont dat er in het gebied ten zuiden van de gracht nogal wat heide lag. Daar moet volgens de Aaltense historiekene- ner E. Smilda ook de betekenis van de naam worden gezocht. Neeth zou dan een verbastering zijn van 'den Heet', dialect voor de heide. „Ik meen ook de naam 'den Heethof' wel eens te hebben gehoord. Op dezelfde manier werd 'den Honhof' in Aalten tot 'de Nonhof' en 'den Es' tot 'de Nes'.”

Rotmeesters

Vroeger was het inderdaad DE Neet, in plaats van 't Neeth. Als zodanig komt de hoeve voor in het verpondingsboek van Aalten van 1640. Ze was toen gezamen- lijk eigendom van Jonkheer van Coevorden en Jan ten Brincke. In 1748 was ene Berend te Neet een van de vier rotmeesters (buurt- meesters) van Barlo. Wel een te- ken dat 't Neeth/de Neet in het oude Barlo een centrale rol speel- de. Dat verraadt ook het wegen-

♦ Theo en Truus Sonderlo hebben veel liefde voor de oude boerencultuur. Theo kocht een eenroedige hooiberg op, die hij op het erf van zijn boerderij 't Neeth herbouwde. Het kapbergje dient ter beschutting van antieke landbouwmachines. Ook een oude stortkar en een slijpsteen staan achter 't Neeth. De schuur is haast een museum met tientallen oude voorwerpen van boerderij en huishouding, rijtuigjes, een plafond van 'slieten' en een koestal met reppels. Het merkwaardigste voorwerp aan de wand zou goed zijn voor een prijsvraag. Het blijkt een hulpmiddel om de horens van een jongestier naar elkaar toe te laten groeien. (Foto Vincent Jannink)

G.D. 12-07-1997

net. Op oude kaarten is te zien dat veel wegen in het gebied bij 't Neeth samenkwamen. Toen de

verharde Nijhofsweg er nog niet was, was de Derredijk de hoofd- weg. Door de hoge es achter de

boerderij ligt de Derredijk nog als een fraaie holle weg richting Markerink. Het Nijhofslantje is

nu een ruiterspad. Het werd door de Nijhofbewoners 't Neeths- laantje genoemd.

Van Zadelhoff heeft rijke familiehistorie

19-7-1992

De naam Van Zadelhoff wordt in Oost-Gelderland verbonden met grote veeboeren op ruime hoeven in weides-treken en uiterwaarden. De familie heeft een uitzonderlijk rijke historie, die ruim 1250 jaar teruggaat. Ooit was de hele Veluwe in hun handen. De Velpse genealoog Ben van Zadelhoff (64) begon al veertig jaar geleden met zijn onderzoek. Nadat hij in de zeventiger jaren bij een diefstal al zijn gegevens kwijtraakte, begon hij weer helemaal van voren af aan. De oude gegevens kwamen nooit meer boven water.

In een akte uit het jaar 709 is sprake van een 'saelhov' oftewel een herenhof, dat van Dieren tot aan Wageningen de gehele Veluwe beheerste. Hier moet volgens Ben van Zadelhoff de oorsprong van de naam gezocht worden.

In de Groenestraat in Rheden stond het huis De Sadelhoff, dat in de zeventiende eeuw werd verwoest door de Spanjaarden. De kelder bestaat nog (nu woondecoratie Bremer) en het verhaal wil dat deze ooit in onderaardse verbinding stond met de hervormde kerk.

De Velpse oud-caféhouder en genealoog kon verder bouwen op gegevens van de Tielse oogarts Gerhard-Willem van Zadelhoff, geboren 1867, die een dik boek met gouden opdruk uitbracht, maar daar financieel en geestelijk aan ten gronde ging. Dat is Ben niet van plan. De Velpse genealoog heeft zoveel gegevens, dat het uitgeven van een compleet boekwerk financieel niet haalbaar is. Hij beperkt zich daarom tot een bescheiden boekje met de stambomen van diverse takken.

Hoewel Ben van Zadelhoff ervan overtuigd is dat alle naamgenoten aan elkaar verwant zijn, heeft hij enkele takken nog niet kunnen plaatsen door verloren gegaane gegevens. De katholieke tak schrijft zich nog met de originele 'S' aan het begin. In de stamboom zien we onder de uitgezworven telgen ook de Doetinchemse ex-

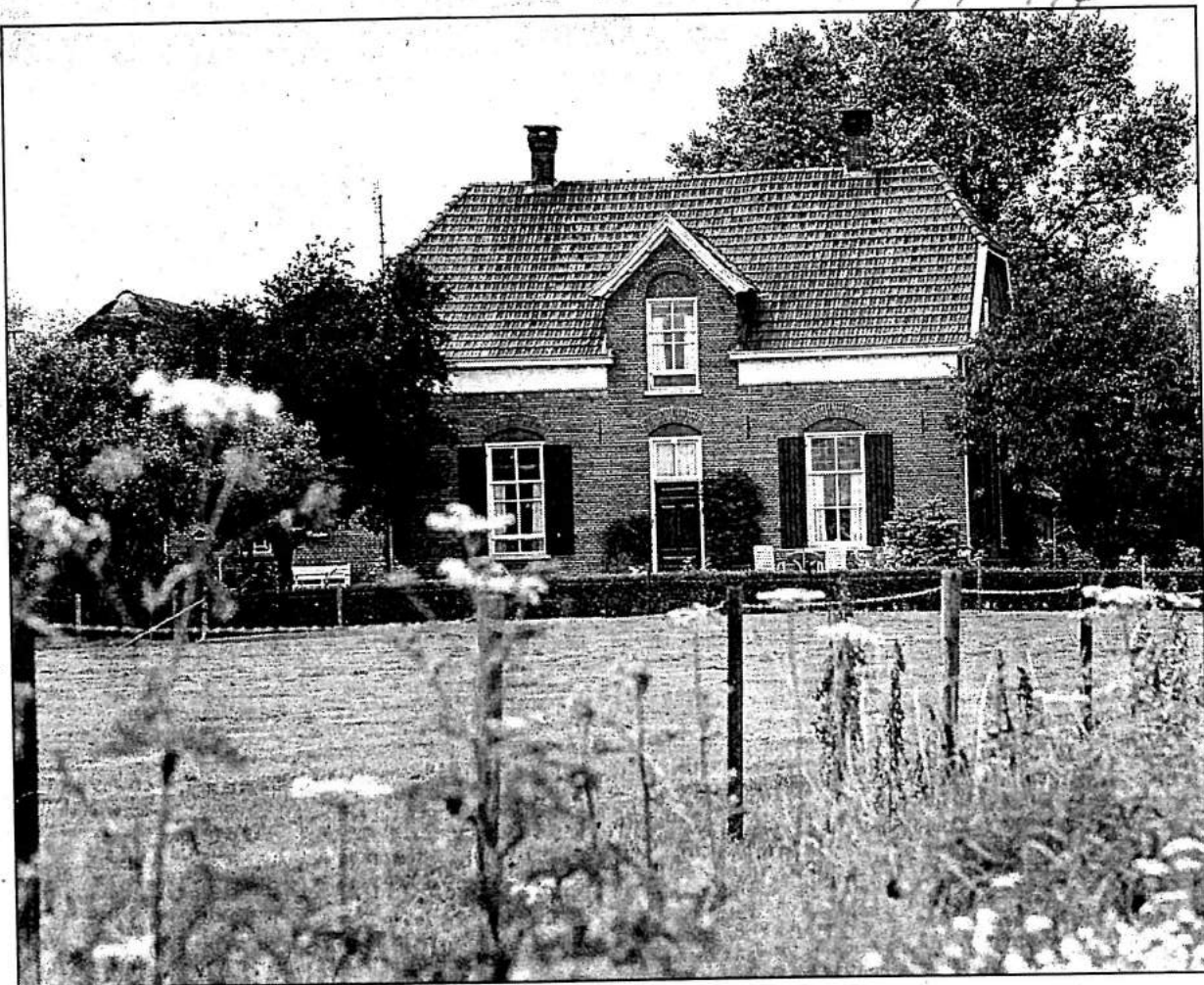
rubriek over boerderij- en familienamen door Henk Harmsen
suggesties en aanvullingen 0543 472603

portslachter Van Zadelhoff. Verder omvat de stamboom mensen van allerlei rang en stand, arm en rijk.

Zweedse koning

Frappant is dat het familiewapen van Van Zadelhoff overeenkomt met dat van het Zweedse koningshuis. Stille hoop op Zweedse adelingen of miljoenenervenissen vervliegen echter alras, want uit het schriftelijke antwoord namens de Zweedse koning Carl Gustav XVI op een brief van de Velpse genealoog blijkt dat het wapen met de drie gouden kronen vrij algemeen in gebruik is in Europa.

Op 21 juni van dit jaar werd op initiatief van Ben van Zadelhoff in de sporthal in Rheden een grote reünie gehouden, waar honderden Van Zadelhoffs op afkwamen,

♦ Boerderij De Slonde van de familie Van Zadelhoff in Eldrik. (Foto Willem Hissink)

zelfs uit Australië. De reünie is niet voor 100 maar voor 500 procent geslaagd, zegt de organisator, terugkijkend. Veel familieleden vonden elkaar na jaren weer en zijn er na alweer bij elkaar op

bezoek geweest. De oudste bezoeker was 97 jaar.

Op de aanmeldingsformulieren vroeg de organisator de deelnemers naar hun karaktertrekken,

gewoonten en hobby's. Uit de antwoorden was een aardige doorsnee te halen over de familie. Opmerkelijk is bijvoorbeeld dat de naamdragers vaak erg muzikaal zijn, maar dat die muzikaliteit

niet gauw onttaardt in het bespele van een eigen instrument. Het blijkt een eigenwijze, maar vrij gezonde familie, met als prettige bijkomstigheid dat ze geen ochtendhumeur kent.

rubriek over boerderij- en familienamen door Henk Harmsen
suggesties en aanvullingen 0543 472603

Vosheurne herinnert aan Linteloos kasteel

9D 26/07-1997

Al ruim twee eeuwen wordt de Vosheurne in Lintelo bewoond door de familie Wissink. Reint Wissink, telg van het gelijknamige goed in Sinderen en gehuwd met Gertruy Lammers, kwam in 1770 als pachter, nadat de vorige bewoner vanwege een moord was onthoofd. De kerk, waarvan Reint de Vosheurne pachtte, stelde als voorwaarde dat hij een nieuw huis moest bouwen, hetgeen hij negen jaar later deed.

De Vosheurne aan de Veenweg staat op de plaats waar ooit een kasteel(tje) stond, een van de drie adellijke behuizingen die Aalten rijk was - even afgezien van de prangende vraag of ook op de Neeth in Barlo ook eens een dergelijk slot stond.

De naam duidt op een heurne oftewel hoek waar vossen zaten. Een bekende picknickplaats net over de gemeentegrens in de Dinxperlose Heurne is ook naar de boerderij genoemd.

Volgens overlevering staat de huidige boerderij Vosheurne op de plaats van het voormalige koets-huis. Ze draagt op de vernieuwde voorgevel het jaartal 1779. In het oude gedeelte zit nog een schouw van wand (vlechtwerk, met leem besmeerd) boven een haard met fraaie tegeltjes. Ook had het huis vroeger een gewelfde kelder.

Aan de westkant van de boerderij zaten vroeger zware funderin-

♦ De voorgevel van de boerderij Vosheurne met het jaartal 1779. (Foto Willem Hissink)

gen. De grootvader van de huidige bewoner Hendrik Wissink (74) heeft veel steenbrokken uit de grond gehaald en fijngeslagen tot puin voor wegverharding. De stenen waren volgens grootvader

Wissink van de balzaal. Dat kon hij natuurlijk niet zeker weten, maar het bewijst wel dat hij wel een hoge dunk had van het slot dat er ooit stond. Een gracht met brug had het kasteel(tje?) in ieder

geval wel. Ook oude bestrating werd in de bodem teruggevonden. In de oorlog was die droge gracht wel handig, want de onderduikers konden er bij een Duitse raz-

zia ongezien door weggomen. De bedding was niet diep maar wel zo'n twaalf meter breed. Ze is bij de ruilverkaveling in 1969 gedicht en vervangen door een gewone watergang.

Een opgegraven vaas van Keuls bakwerk, versierd met een opgaande zon en de initialen G.R. is nog in het bezit van de familie Wissink. Ook zijn er koperen kandelaars uit de grond opgedolven, die nog prachtig gaaf zijn.

Dat het kasteel al vroeg verdwenen moet zijn, blijkt uit het gegeven dat al in 1618 ene 'Roeloff in die Vosshoerne' de boerderij van de kerk pachtte. In hetzelfde jaar pachtte Derck in die Vosshoerne het Vosshoernes Kuiper. Er waren toen dus twee boerderijen, waarnaar de bewoners zich noemden. Latere Vosheurne-bewoners waren de families Raehoorn, Greven, Tanneaat, Damshof of Deemshofen vervolgens Wissink.

Moord

De Vosheurne kwam in 1770 in het nieuws door de moord op 'moeje' Hendersken Tannemaat. De inwonende tante kon slecht overweg met bewoner Harmen Brunsink en diens vrouw Gijsberta Deemshof. Harmen bekende haar in de vroege ochtend in de bedstee meermalen met een steen op het hoofd te hebben geslagen om aan de ruzies een einde te maken. Tegen de gealarmeerde burens had hij verklaard dat de moeje gevallen was, maar er waren te veel verwondingen om dat geloofwaardig te maken. Harmen werd volgens de archieven op 12 februari 1770 op de Hollenberg in Bredevoort onthoofd en Gijsberta werd verbannen. Daarop kwam dus Reint Wissink uit Sinderen als pachter. De boerderij bleef nog tot 1848 eigendom van de kerk. In dat jaar nam de familie Wissink haar voor zeshonderd gulden in eigendom over.

Bewoners Hendrik en Dine Wissink waren vorige week juist vijftig jaar getrouwd. Het werd een groot feest in De Radstake. Jan Hendrik is bekend als magnetiseur en ook verhuurt de familie Wissink al jarenlang zomerhuisjes. Zoon Jan en echtgenote runnen nu het melkveebedrijf. Het goed blijft voorlopig nog in de familie; de herinnering aan de eerste bewoner Wissink wordt levend gehouden door de vernaming van kleinzoon Reind, die in 1979 werd geboren.

Navis al acht generaties op stamhuis

rubriek over boerderij- en familienamen door Henk Harmsen
suggesties en aanvullingen 0543 472603

Het zal louter toeval zijn dat de man die rond 1500 in het toen Franse Genève als politiek delinquent werd terechtgesteld Navis heette. Toch leidde dit verhaal, opgetekend in een boek van de huisarts Lourens Navis (1870-1940), tot het onuitroeibare gerucht, als zou de Achterhoekse familie Navis haar wortels in Frankrijk zou hebben en dat de stamvader met de vluchtende Hugenoten zou zijn afgezaakt naar Nederland. Zelfs adeldom wordt de Navissen toegedicht. Henk Navis (51) uit Lichtenvoorde lacht erom. De genealoog stelt duidelijk: „Navis is een zuiver Achterhoekse familie, waarvan Lintelo de bakermat is. Zo'n drie eeuwen geleden heette tien procent van de inwoners van Lintelo Navis.”

Toch blijft het wel merkwaardig dat de naam Navis spontaan in allerlei varianten hier en der opduikt. Nafis heette volgens Genesis 25:14 een van de twaalf zoons van de Ismaël. En in Tirol ligt een plaats Navis (uitgesproken als Navies met de nadruk op 'ies', vroeger Nabis, hetgeen ravijn betekent). Henk Navis bracht er een bezoek: „Een vreemde gewaarwording om op elke lantarenpaal je eigen naam te zien staan.” Al die namen hebben hun eigen herkomst. Het latijnse 'navis' betekent schip; in Hamburg zit een scheepvaartmaatschappij die zich Navis noemt. „Het is een internationaal woord”, aldus de goedlachse genealoog. „In het buitenland hoef ik mijn naam nooit te spellen, maar in Nederland buiten de Achterhoek des te vaker.” Een opgedoken familie-wapen toont simpelweg een

♦ De boerderij Navis aan de Navisweg in Lintelo. (Foto Ron Nagtzaam)

scheepje. Het oudst bekende stamhuis van de familie staat aan de Navisweg 6-8 in Lintelo en wordt ook nog altijd door de familie Navis bewoond. De oude boerderij is echter tot schuur gedegradeerd. Bewoner Henk Navis en zijn naamgenoot de genealoog zijn allebei rechtstreekse afstammelingen - via verschillende zonen - van stamouders Jan Navis en Harmken te Bokkel, die in 1730 deze boerderij als kerkeplaats van de NH-kerk Aalten pachtten. Zo wordt de boerderij Navis al acht generaties door dezelfde fa-

milie bewoond. Andere stamhuizen in Lintelo waren de Marode, 't Loo, de Vosheurne en de Hemmelmaote. De tak op de Marode stierf in 1934 uit en door huwelijk werd de naam hier Brus respectievelijk Geurink. De vreemde naam Marode, vroeger Merode, betekent volgens het woordenboek zo iets als armoede. De Lichtenvoordse beveiligingsambtenaar Henk Navis begon zo'n zestien jaar geleden met stamboomonderzoek. Hij komt van geboorte uit Doetinchem. Zijn overgrootvader trok van Aalten naar de Dinxperlose Heurne

als boerenknecht bij Bulsink. Hij trouwde er met de dochter des huizes Johanna Engelina Bulsink. Henk's vader trok naar Doetinchem. De oudst bekende vermelding van de naam in de Achterhoek is in 1529, als Hendrik Naeves uit Lintelo twee tijschoenderen levert aan zijn kasteelheer van Anholt. In 1555 krijgt Arent Navis een verbod om koren te malen. Een naamdrager in 1759 schrijft zijn naam als Tunnus Nouves, waaruit de dialectuitspraak blijkt (Naoves). De genealoog verzamelde de vol-

gende historische schrijfwijzen: Naeves, Nafes, Navijz, Nabes, Nhaves, Naviss, Nhavis, Naafs, Naefs en (het kennelijk door een stotteraar opgegeven) Nhahaves. Na 1813 werden de huidige schrijfwijzen Navis en Naves voorgoed vastgelegd.

Zes takken

Er zijn globaal zo'n zes takken te onderscheiden, die soms onderling door huwelijk vermengd zijn. Rond 1726 woonde in het Utrechtse Amerongen Jan Barends Navest, geboren in Doetinchem. Zijn nazaat Rijk Navest uit

Amerongen (geb. 1839) noemde de kinderen uit zijn tweede huwelijk weer Navis. Deze Rijk trok rond 1900 via het Ruhrgebied naar Limburg, waar hij een katholieke tak stichtte. Ook emigreerden enkele naamdragers naar Amerika. Het grootste hiaat in het stamboomonderzoek van Henk Navis zit in de gemeente Wisch, doordat in 1723 bij de grote brand van Varsseveld de kerkarchieven verloren gingen. Aan een familieboek denkt de Lichtenvoordenaar voorlopig nog niet. „Ik zit nog volop in het onderzoek.”

Q.D. 02/08-1997

Rubriek over boerderij- en familienamen door Henk Harmsen
suggesties en aanvullingen 0543 472603

Wibe Honderslo (40) uit Winterswijk maakte midden jaren tachtig op de toenmalige afdeling genealogie van het werkvoorzieningsschap Hameland voor het rijksarchief transcripties van doop-, trouw- en begraafregisters 1680-1811 van Winterswijk. Daarbij kwam hij meermalen zijn eigen achternaam tegen. Het werd voor hem het begin van een intensieve liefhebberij. In een schoolschriftje maakte hij zijn eerste stamboom en hij volgde een cursus oud schrift. Inmiddels omvat de verzameling heel wat dikke mappen en computerschijfjes.

Honderslo is oorspronkelijk een boerderijnaam in Kotten. De hiervan afgeleide familienaam is typisch Winterswijkse en wordt wel uitgelegd als 'jacht-bos'. Wibe's onderzoek omvat liefst tien generaties. Merkwaardig is dat eind zeventiende eeuw de namen Honderslo, Brummelstroete en Rauwerdink door elkaar werden gebruikt en dus identiek waren, kennelijk doordat oude huisnamen met de mensen meeverhuisden. Het maakte het onderzoek er niet gemakkelijker op. Oudst bekende stamvader Hijndrick Brommellstroott in 't Woold had een zoon Wessel, die zowel Brommellstroott als Rauwerdink heette; Wessel trouwde in 1677 met Alken te Kulve uit 't

CD 09/00-1997

Familie Honderslo heet naar Kottense boerderij

♦ Overgrootouders Hendrik Jan Honderslo en Johanna Geziena Spielberg. (Repro Ron Nagtzaam)

Woold, Wessels zoon Jan Brummelstroete alias Rauwerdink, plm. 1680-1755, werd genoemd 'aan Hondersloo' en was met Enneken ter Heurne of Te Loo getrouwd.

De opvolgende generaties in mannelijke lijn zijn:
Wessel Rauwerdink, 1737-1819, geb. op Honderslo, in 1766 getrouwd met Janna Vockink.
Jan Hendrik Honderslo (1772-

1854) x (getr. met) Aaltjen Wiggersnijkhuis.

Hendrik Jan Honderslo (1807-1873) x Johanna Kortschot.

Jan Hendrik Honderslo (1836-1881) x Hendrika te Beest.

Hendrik Jan Honderslo (1868-1960) x Gesiena Johanna Spielberg.

Jan Willem Honderslo (1893-1987), x Lisaberta Plettenburg.
Hendrik Jan Honderslo (1919-

1983) x Theodora Catharina Baarschers
Willem Bernard (WiBe) Honderslo, geb. 1957)

Joost

De naam wordt voor het eerst vermeld in de doopboeken op 11 maart 1655 met Joost an Hunnersloe, maar dit zal geen rechtstreekse voorouder zijn, alleen een bewoner van het goed.

De oorspronkelijke boerderij Honderslo in Kotten is rond 1900 wegens bouwvalligheid afgebroken en herbouwd. De weg erlangs wordt in de volksmond de 'Honderslosen diek' genoemd. Het officiële adres is Geessinkweg 4 (bewoners Stronks) in Kotten.

De Honderslo's, die merendeels in 't Woold bleven wonen, waren tot rond 1900 altijd boeren. Wibe's grootvader werd echter botermaker in de Winterswijkse boterfabriek en zijn vader was boekhandelaar.

Albert, zoon van het echtpaar Honderslo-Wiggersnijkhuis, was voor zijn huwelijk met boerendienstmeid Johanna Lammers militair bij de 'Nationale Geldersche Schutterij'. Deze Johanna emigreerde in 1869 naar Clymer in de staat New York. Wibe bezocht die omgeving in 1988 en vond ginds haar emigratiepapieren. In 1872 vertrok ook Harmina, dochter van het paar Honderslo-Te Kortschot, naar Wisconsin in Amerika met haar man Jan Hendrik Nijenhuis. Wibe heeft ook contact met hun nazaten, die hij toevallig in het archief in Winterswijk ontmoette.

Behalve zijn eigen naam onderzoekt Wibe ook de andere familienaamen uit zijn kwartierstaat. Dat lukt prima, alleen mist hij nog de aansluiting in de familie Plettenburg tussen 1740 en 1780. Wie heeft de gezochte informatie?

Winterswijk schatkamer van namen (1)

SD 16-0-1992

Oud-Winterswijker John Graaskamp publiceerde midden tachtiger jaren vanuit Canada in de Nieuwe Winterswijkse Courant een serie van vijftig artikelen over Winterswijkse familie- en boerderijnamen onder de titel 'Un toeten vol Wenterse namen.' Hij was op dat moment al 34 jaar uit zijn geboortedorp weg, maar wist vanuit Ontario de Achterhoekse bronnen toch diepgaand te bestuderen, in combinatie met een universitaire studie linguïstiek.

Opmerkelijk is, aldus Graaskamp, de rol die het Winterswijkse dialect heeft gespeeld in de naamgeving. Hij geeft allerlei naamsverklaringen, waaruit bijvoorbeeld blijkt dat Driehuis niets met het getal drie te maken heeft en Balkenschot niets met een balk of een schot. Hier volgen wat voorbeelden van naamsverklaringen, die we uiteraard graag voor verantwoording van de auteur laten.

Berenschot in Miste blijkt ontstaan te zijn uit Berends Kotte, dus kaatstede van Berend. Maar een 'kotte' hoeft niet klein te zijn geweest; het was ook de gewone aanduiding voor een boerderij.

De boerderijnaam Stortelers in 't Woold kan worden herleid tot Stöttelman. Dit is weer afgeleid van een stâdêl ofwel stadel, een oud woord voor opslagplaats of korenspijker; in Duitsland komt nog de naam Stättler voor. Kennelijk was Stortelers als spieker oorspronkelijk een onderdeel van een middeleeuwse hof, mogelijk het goed Lintum, net zoals bij 't Kösink een spieker hoort.

In een akte van 1381 komt de

Rubriek over boerderij- en familienamen door Henk Harmsen
suggesties en aanvullingen 0543 472603

naam Lintum voor als 'Bauerschaft Lyntem', wel een teken dat het toen al een groot landgoed was. De oerhof Lintum zou voor 1200 al in verschillende delen uiteengevallen zijn. De naam Lintum wordt herleid tot Lynt-hem, het huis van een zeker Lynt of Linaert, uit Leonard (sterk als een leeuw). Hem-namen hebben vaak -net als het hovenstelsel- een Franse oorsprong.

De merkwaardige boerderijnaam Kortschot in Henxel heeft een zelfde ontstaansgeschiedenis als Berenschot. Het was oorspronkelijk Cardtskotte, de boerderij van een zekere Cardt. Dat deze voornaam hier in gebruik was, blijkt uit het voorkomen van ene Kardt Gisbers in het dorp Winterswijk in 1688, in dialect Kaort; in Duitsland komt Kurt als voornaam veel voor. Ook de familienaam Korten en mogelijk plaatsnaam Kotten de verklaart de auteur uit de voornaam Kaort. (Dit in tegenstelling tot de oude mening, als zou Korten afgeleid zijn van kleine boerderijtjes of katen).

Balkenschot

De voormalige havezate Balkenschot in Meddo wordt verklaard als kotte (boerderij) van een zeker Balken, afgeleid van Baldewin of wel Boudewijn, hetgeen weer

♦ Het scholtengoed Lintum in 't Woold wordt in een bron uit 1381 als 'Bauerschaft' aangeduid. (Foto Ron Nagtzaam)

'moedige vriend' betekent. De boerderij Balkenschot heet nu De Jonker. De naam Bollen is: bezit van Bol(de).

Dunnewold is in Winterswijk een 'importnaam'. Omstreeks 1610 kwam Everhard van Dunnewold uit Doesburg naar Winterswijk en trouwde met Geertuid van

Nijenhuissen, wonend op de havezate Balkenschot in Meddo. De naam Dunnewold zal afkomstig zijn van het Westfaalse landgoed Dünnewald bij Remscheid. De naam Tuunte of Tuunteman in Meddo duidt op een omheind gebied.

Driehuis in Ratum heeft niets met

het getal drie te maken, maar is een mislukte vertaling van 'draeijhoes'. Misschien woonde hier een houtdraaijer of een wever. In Kotten staat Den Dreejer, waar de slagboom van de landweer open en dicht werd gedraaid. In Miste is nog de naam Draaijers, vroeger Coppendreijer, die kommen en

bekers van hout draaide.

Walvoort in Meddo heeft niet te maken met een voorde of doorwaadbare plaats, want water ontbreekt er. De oude naam was Walvaer; men kon er met karens paard door de wal 'veuren' (rijden). Ten Haken komt van 'haag', Ter Beest van biezen.

Winterswijk schatkamer van namen (2)

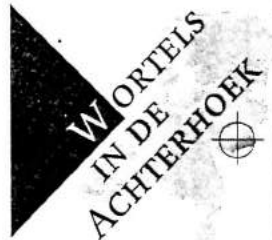
CJD 23/08/1997

'Winterswijk heeft een onovertroffen namenschat', zo begon de oud-Winterswijker John Graaskamp in Canada destijds zijn artikelenserie 'Un toeten vol Wensterse namen'. Hij beschreef tal van Winterswijkse boerderijen en familienamen. Een verrassend groot aantal hiervan, eindigend op -ink, maar ook andere familienamen, blijken te zijn afgeleid van voornamen. Als Graaskamp vervolgens dieper in de betekenis van die voornamen duikt, doemt een primitieve wereld op van heldendom en strijderseer, grootgrondbezit en het recht van de sterkste. Typisch oorlogszuchtige namen uit de tijd toen er nog geen christelijke voornamen bestonden. Hier volgen een aantal voorbeelden, waarbij we de naamsverklaringen graag voor verantwoording van de auteur.

Zo is de naam Hemink, voorkomend in Miste en Huppel, te herleiden tot de voornaam Hamo, Hemme of Hemmeke, afgeleid van Heimbert ('uitblinkend in woonbezit'). Ook van een voornaam afgeleid is Reems in Meddo, in dit geval Remme, Remken of Rehmke, ontstaan uit Reinbert (schitterend in bestuur). In Lammers in 't Woold zit de voornaam Lambert (Landbert: 'uitblinkend in landbezit') en Lammerdink in Meddo is weer te verklaren als Landbert-ink. Aalderink in Kotten is een -inknaam die stoelt op de voornaam Aelbert, die ongeveer dezelfde betekenis heeft als Lambert.

Stemerlink in de Brinkheurne heeft als oervorm Steenberdink, afgeleid van Steenbert of Steenbrecht: 'uitblinkend met een steenwapen'. Bovenhuis in Huppel wordt verklaard als 'huis van Bovo'. In het voormalig kasteel de Ravenhorst, nu de boerderij Ravenhuis, schuilt de voornaam Raven, verkorting van Walraven, of van Raaf danwel Rave.

Het verzorgingshuis Wamelink is genoemd naar een vroegere hofstede, in 1483 Wamelindink, waarin de oude voornaam Warenbold zit ('moedig in de verdediging').

Rubriek over boerderij- en familienamen door Henk Harmsen
suggesties en aanvullingen 0543 472603

Simmelink in Meddo is van de voornaam Sindebald of Sindebold ('moedig in het reizen'). In Annevelink in Kotten zit de oude voornaam Andolf verscholen. Bovelt is te herleiden tot de voornaam Bodolf of Bodewolf, Alefs bij de kerk in Meddo van Alof of Adolf. Het Kreijl in Miste, een voornaam oud goed, wordt door Graaskamp verklaard uit de naam Kornelis.

Schitterend

In Wieberdink in de Brinkheurne schuilt de voornaam Wigbert ('schitterend in de strijd'). Aalde-

♦ De monumentale ruïne van 't Hemiink in Miste. De boerderijnaam Hemink komt ook in Huppel voor. (Foto Ron Nagtzaam)

rink in Kotten gaat terug op de voornaam Aelbert, Adalbrecht ('uitblinkend in grondbezit'). Hilbelink of Hilbert in de Brinkheurne is volgens overlevering eens zo groot geweest, dat de baas over eigen grond naar het dorp kon rijden. De herkomst is Hylboldinck uit Hildebold 'moedig in de strijd'. Op dezelfde manier bij Siebelink

of Seibelt in Kotten: Syboldinck uit Siegebold ('moedig in de overwinning'). Waijerdink in Meddo was ooit Weringerink, waarin de oude voornaam Weringer zit: 'verdediger met de speer'.

Zelfs het Rozenhuis in Miste zou van een voornaam zijn afgeleid. Het is genoemd naar een familie Roos (des Rozen Huis), maar die

gaat weer terug op de voornaam Roos. De Rosenboom in Miste is de boerderij bij de boom van Rosen, waarbij moet worden gedacht aan een slagboom in een landweer. Den Tappen is een verkorting van de 'watertap', een volks-humoristische benaming voor een herberg.

De voornamen schuilen in het

Wenterse overal. De naam Uu-land heeft niets met land te maken, maar blijkt alweer een verbastering van een voornaam, Ulland: letterlijk 'vermaard in grondbezit'. Ten slotte kan ook de buurtschap Huppel haar naam aan een persoon ontleen. De betekenis zou dan Hoebe-loo zijn, het bos van Hoebe.

Rubriek over boerderij- en familienamen door Henk Harmsen, suggesties en aanvullingen 0543 472603

Boerderij Het Paske bewaart het oude Dale

9.10
30/08.1997

De boerderij Het Paske aan de Romienendiek 9 in Dale heeft al meer dan een halve eeuw de buitengewone belangstelling van Evert de Niet uit Scheveningen. Sinds hij hier in 1943 als driejarige evacué kwam en sinds de schoolvakanties die hij er doorbracht liet de hoeve aan de oude hessenweg hem niet los. Maar ook de hele gemeente Aalten staat hoog aangeschreven bij de Scheveningse accountant, die er nog elk jaar te gast is. Hij dook tijdens zijn vele bezoeken aan de Achterhoek in de historie van de boerderij en maakte een uitvoerige beschrijving.

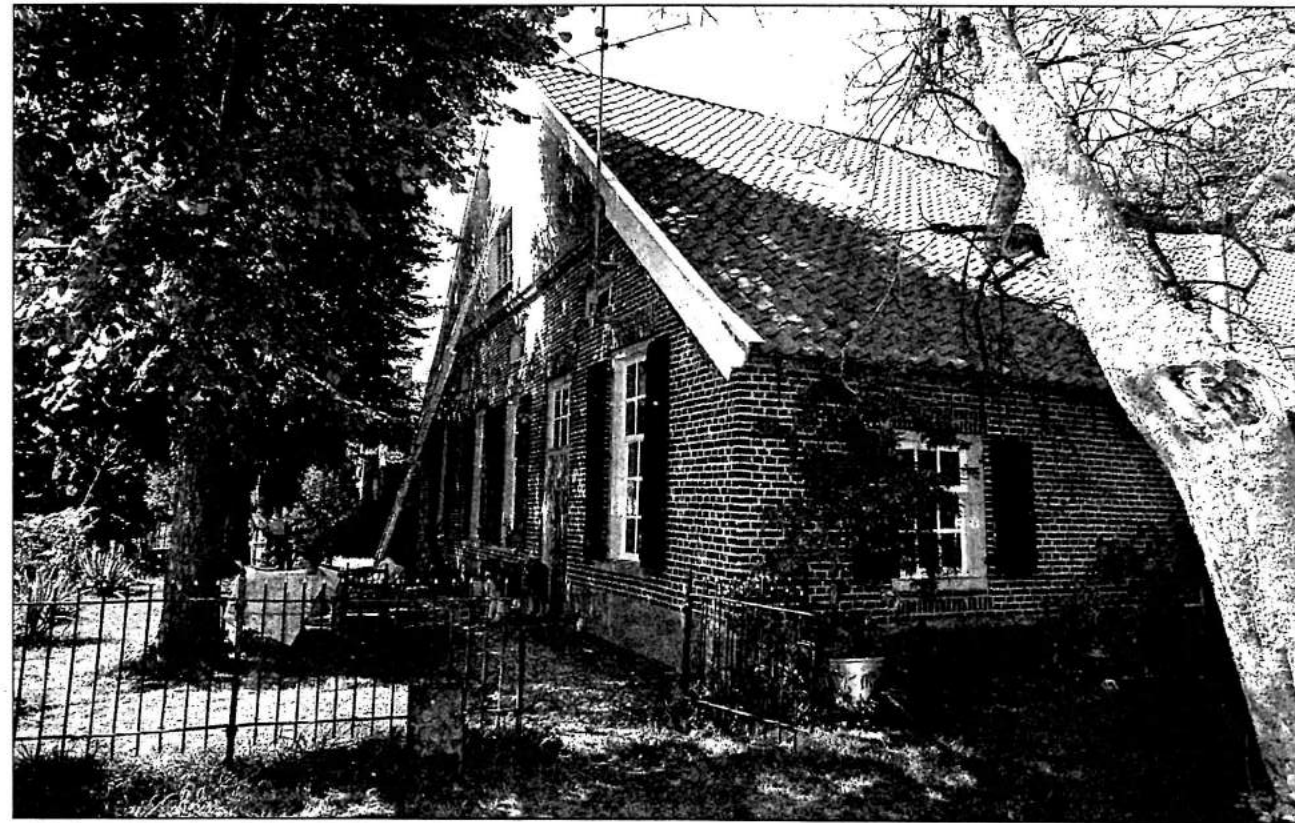
Het oudste gegeven over de boerderij Het Paske is een aantekening uit het jaar 1618, waarin 'Dat godt Passche' eigendom is van de familie Coeverden. De grootte wordt aangegeven in molders gezaai, dagen werk en voeren hooi.

Het oude goed werd in 1867 gesloopt en op een perceel dennenbos werd in dat jaar het nieuwe Paske gesticht.

Onder de naam Te Paske komt het goed dan in 1840 voor als bezit van de Winterswijkse scholtenboer Gerrit Tenkink. Het gaat in 1863 over op Jan Albert Tenkink van Beestman op de Haart en bij een boedelscheiding in 1919 naar Gerrit Tenkink van huize Zuilenkamp in Hummelo. Tot 1976 bleef het in handen van deze familie.

Knechten

Als pachters/bewoners van de Dalese boerderij zien we in de bewonerslijsten uit het begin van de vorige eeuw de familie Te Paske. Of die familie naar de boerde-

♦ 't Paske aan de Romienendiek. (Foto Ron Nagtzaam)

rij heet is niet bekend. Het is tot dusver nog niet vastgesteld of de familie de boerderij al voor de invoering van de burgerlijke stand bewoonde en haar naam eraan ontleende, of dat ze de familienaam van elders meebracht.

Gezinshoofd begin vorige eeuw was boer Hendrik Jan te Paske (1786-1865), gehuwd met Catriena Wilhelmina Lievers.

In de bewonerslijsten treffen we achtereenvolgens ook de namen van tientallen inwonende knechten en meiden aan, zodat we ervan mogen uitgaan dat het

in die dagen al een flink bedrijf was.

Door huwelijk verandert de familienaam van de bewoners in Papiermolen en vervolgens in Wentink. Na pachtopzegging zien we vanaf 1935 zien we de familie Duenk als bewoners, die geen verwantschap heeft met Wentink. Bij de Duens vond Evert de Niet onderdak als evacué. De laatste bewoners waren Dina Duenk, dochter van Bernhard Duenk en Hanna Meinen, die gehuwd was met Marinus van Haarlem en hun kinderen

Annie en Dik. In 1976 vertrok de familie naar de Tubantenstraat in Aalten. De familie Van Loon, afkomstig uit de Biesbosch, bewoont het pand sindsdien. Kunstschilder J.J. van Loon houdt de boerderij zoveel mogelijk in de oude staat.

Monument

Toen de familie Duenk in 1976 vertrok nam Evert de Niet het initiatief om de fraaibewaarde boerderij van 1865 op de monumentenlijst geplaatst te krijgen. Het was toen nog steeds eigen-

dom van de Tenkinks in Hummelo, maar De Niet vreesde dat het verbouwd of zelfs gesloopt zou gaan worden. In 1978 kwam het nieuws, dat de boerderij op de monumentenlijst was geplaatst. De beschrijving van Monumentenzorg maakt melding van bijzondere oude schuiframen, puntgevels met houten voor-schot, jaartalankers met '1865', een voordeur met panelen, fraai bovenlicht, een getoogde inrijpoort met blokken en houten schuur. De Niet maakte in de loop der jaren tientallen foto's

en dia's van boerderij en omgeving. In de oorlog werden, uit angst voor razzia's in de kerken, kerkdiensten gehouden op de deel van Het Paske, waarbij de latere streekhistoricus J.G. ter Horst als jonge knaap het orgel bespeelde. Evert de Niet denkt met dankbaarheid terug aan de tijd toen hij als kind bij het gezin van Bernard Duenk was opgenomen. Hoewel hij nog maar klein was, herinnert hij zich dat het een besloten gemeenschap was, waarin de naoberschap een grote rol speelde.

Rubriek over boerderij- en familienamen door Henk Harmsen. Suggesties en aanvullingen 0543 472603

Bijna 750 jaar al wonen er Breukelaars in Varsseveld. Er zijn plannen voor een reünie in 1998 om dit te gedenken. Een domper op de feestvreugde zijn echter ongetwijfeld de boze plannen van de gemeente Wisch tot sloop van het oude stamhuis, de monumentale landgoed-boerderij Breukelaar ten oosten van het dorp, om plaats te maken voor (nog meer) kale industrie.

De familie is uitvoerig beschreven in het fraaie boek 'Het Brockeler en de wereld van de Breukelaars 1248-1993'.

De arts Johan Wessel Breukelaar (1926-1992) heeft hiervan zijn levenswerk gemaakt. Helaas heeft hij het eindresultaat nooit gezien. Ernstig ziek werkte hij tot op de dag van zijn dood in 1992 in Almelo aan het boek. Een oomzegger nam het werk spontaan over, Johan Willem Breukelaar uit Brummen.

Johan Wessel begon zijn project met een advertentie met de vraag naar familiegegevens in het tijdschrift De Spiegel.

Er kwamen veel reacties en dit alles leidde in 1958 tot een grote reünie met zo'n 115 stamgenoten in zaal De Ploeg in Varsseveld. Toen werd ook een familieboom geplant aan de Dames Jolinkweg. De Graafschap-Bode kopte 'vreedzame invasie van een der oudste geslachten van Varsseveld'.

Brockeler

Het erf Brockeler, een boerderij midden in de bossen van de Binnenheurne ten oosten van Varsseveld, werd in 1248 door de graven van Lohn geschonken aan het klooster Bethlehem, waarvan het zodoende een van de oudste bezittingen was.

Breukelaar oudste geslacht Varsseveld

C.D. 06/09-1997

♦ Het oude stamhuis van de Breukelaars in Varsseveld, waarmee de gemeente Wisch boze plannen heeft. (Foto Ron Nagtzaam)

De naam kan worden uitgelegd als ontgonnen bos maar ook kan het woord broek (drassig land) erin zitten. Het was kennelijk een woeste omgeving, want in 1605 luidt het: 'Dit guet is wall het slimste landt in gans Varssevelt'. Hoewel er al eerdere bewoners bekend zijn, is Albertus Brockeler in 1529 de eerst aantoonbare Breukelaar-stamvader in rechte lijn. Hij is pachter tot zijn dood in 1559 en moet als pacht niet alleen honing en was, maar ook complete bijenvolken afstaan, wel een teken dat de imkerij in

Varsseveld bloeide.

Van de familie Brockeler/Breukelaar zijn al vroeg telgen weggetrokken om elders hun gezinnen te stichten. Herman (geb. 1615) werd in Doetinchem herbergier van het logement de Swarte Leeuw aan de Homburgerstraat. Ook in Doesburg en Lichtenvoorde doken naamdragers op, via Westendorp (Hoge Wand) ontstond de tak Silvolde.

Rond 1650 was er een ware exodus van ondernemende personen naar de lokkende bloeiende handelsstad Amsterdam. De

Breukelaars en hun nazaten waren in de hoofdstad erg gezien. Hendrik Breukelaar (1809-1839) was, hoewel hij al jong overleed, een bekend kunstschilder. Ook waren de Breukelaars roemrijke klokken- en uurwerkmakers en goudsmiden.

Bewaard is nog een zilveren tabaksdoos met inschrift, door het bestuur van het weeshuis in Amsterdam geschonken aan het weeskind C.W. Breukelaar voor het redden van een drenkeling in 1814.

In 1765 moesten de Breukelaars

hun oude stamhuis verlaten doordat de zonen van het boeren waren overgeschakeld op ambachten. Op het Brockeler kwamen nadien respectievelijk de families Veldhorst, Duitshof, Kuenen, Buevink en Aalderinks.

Gerrit Jan Breukelaar verhuisde naar het centrum van Varsseveld, de huidige Dames Jolinkweg, toen Aaltenscheweg, ter plekke waar een wegsmaaltje in de volksmond het 'Nauw van Calais' werd genoemd. Hij was hout-draaier van beroep en maakte

stoelen en spinnewielen. Maar dat neemt niet weg dat hij er voor eigen behoefte ook nog koeien en varkens op na hield. Uit het feit dat hij rotmeester (buurtmeester) werd in zijn eigen 'Breukelaarsrot' mogen we afleiden dat hij een gezien persoon was. Maar hij stierf al op 39-jarige leeftijd. Door met een Aaltense neef te trouwen die ook meubelmaker was, kon zijn weduwe de zaak voortzetten. Opvolger was Wessel Breukelaar (1851-1919), van wie de initialen WB nog in oude spinnewielen te vinden zijn. In een reisverslag uit het begin van deze eeuw lezen we over Varsseveld: 'De oude Breukelaar draait hier even kunstig zijn sierlijke spinnewieltjes als zijn vader en zijn grootvader het hebben gedaan.'

Zoon Johan Willem (geboren 1889) neemt het over en zet bij de houtbewerking voor het eerst machines in. Het bedrijf heeft als zaak in interieurverzorging nog bestaan tot 1979; in 1959 werd ook aan de Kattenberg in Aalten een zaak geopend (later Vermie). Een opmerkelijke naamdrager is dominee Derk Breukelaar (1814-1888), een broer van eerder genoemde Gerrit Jan. Derk was de eerste predikant van de afgescheiden gemeente in Aalten, van 1846 tot 1888. Hij woonde op de boerderij Grotenhuus in Dale. Naar hem werd in 1916 de churchulo aan de Piet Heinstraat in Aalten genoemd.

Berouw

Een aardige anecdoten uit de jaren '50 betreft Wilhelmina Hendrika Breukelaar-Rhebergen, de vrouw van Johan Willem Breukelaar. Ze had in haar jonge jaren gewerkt bij meester van Dijk en thuis in Aalten haar verdiensten, 15 gulden, in een glazen potje bewaard. Op een keer was het potje leeg. Liefst 35 jaar later kreeg Frits Rhebergen, haar broer, die chef was bij de Aaltense Courant, een brief van een weduwe uit het westen des lands met 35 gulden inhoud, met het verzoek dit aan Mina te overhandigen. De dief had op zijn sterfbed berouw gekregen. Hij was 35 jaar eerder bij schoenmaker Rhebergen gekomen om wat stukjes leer, om zelf de schoentjes van zijn kinderen te lappen. Maar hij had in het huis niemand gezien. Uit geldgebrek had hij toen de inhoud van het potje meegenomen. De gelegenheid had hem een dief gemaakt. Hij had op het sterfbed zijn vrouw alles verteld en haar gevraagd het gestolen geld met rente terug te betalen.

rubriek over boerderij- en familienamen door Henk Harmen
suggesties en aanvullingen
0543 472603

Theo Striekwold 62) uit Eibergen kan na enkele jaren intensief onderzoek van elke Nederlandse Striekwold of Strikwold in de stamboom de plek aanwijzen. De naamgenoten stammen allemaal af van Joannis Streckewald, die in de tweede helft van de zeventiende eeuw koster en schoolmeester was van de Laurentiuskerk in Varsseveld.

Het Varsseveldse kerkarchief ging bij de grote brand van 1723 verloren, maar uit het archief van de Classis Zutphen blijken in 1674-'75 betalingen aan Joannis te zijn gedaan voor het klokluiden en reparatie van het klokken-touw. Kort daarna is hij overleden, want in 1676 kreeg zijn weduwe geld van de drost van Terborg, waarschijnlijk nog voor het schoolhouden. Na zijn dood trok de weduwe met haar kinderen naar Silvolde.

Waren de voorouders van Joannis al langer in Varsseveld of vluchtte hij als gereformeerd soldaat naar de Achterhoek na de strijd van 1623 bij Stadthohn tussen gereformeerde en katholieke veldheren, waar de roomsen aan het langste eind trokken?

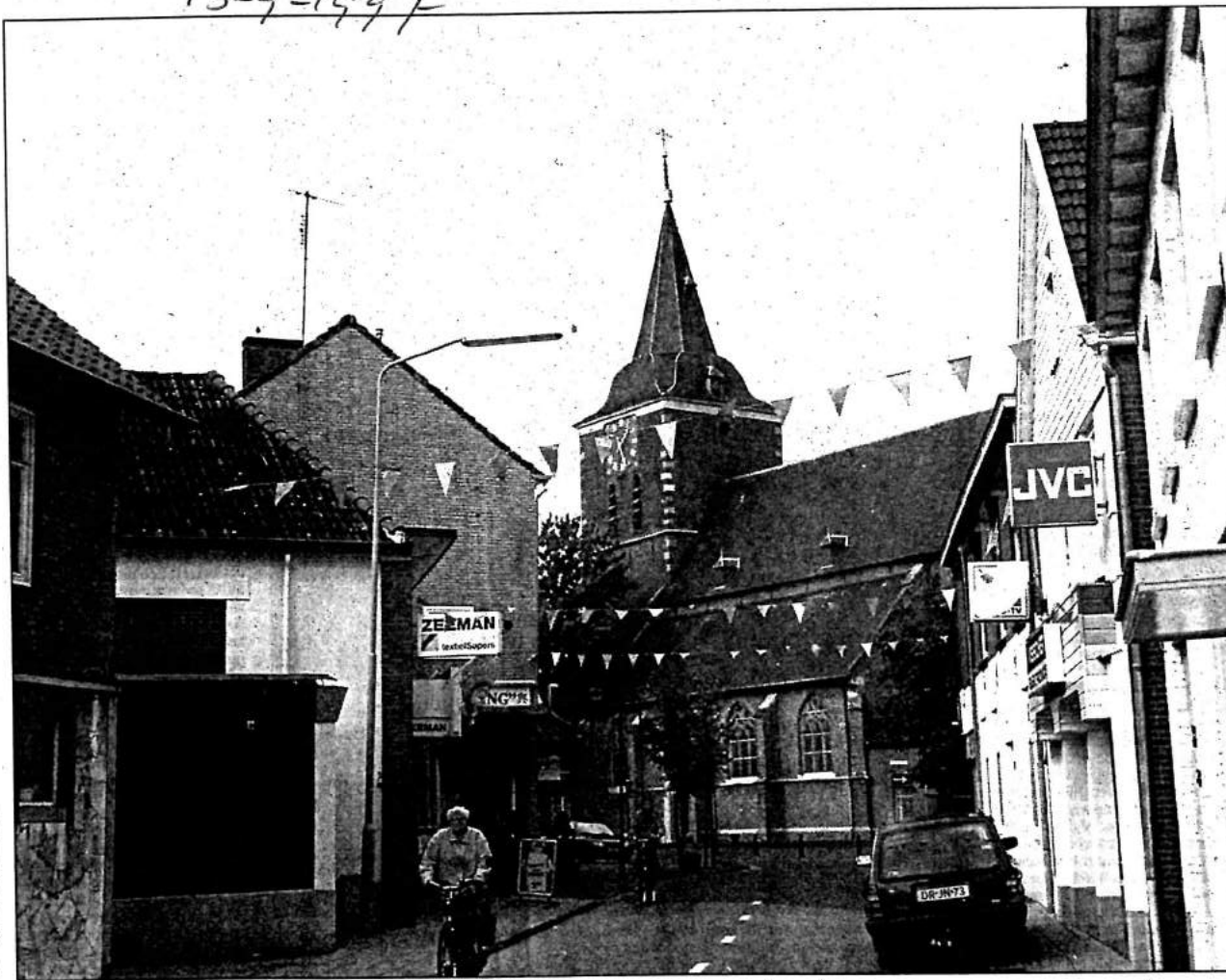
Bij napluizen van telefoonboeken bleken in meer dan 55 plaatsen in Nederland Strie(k)wolds te wonen. Ook broer en zus Strikwold in Groningen waren inpasbaar in de stamboom, want ze bleken af te stammen van de tak die van Silvolde naar Amsterdam trok. Ene Willem had zich rond 1830 als smid in de hoofdstad gevestigd. Zijn ouders waren de timmerman Hendrik Jan Striekwold en Maria Giesen, die een tijdlang in het Duitse Bienen woonden en later terugkeerden naar Silvolde; Willem was in Bienen door zijn grootouders opgevoed.

Alle lijnen lopen via de genoemde Hendrik Jan. Na hem zijn drie hoofdtakken te onderscheiden:

- de tak Amsterdam-Groningen (via Willem);
- de tak Silvolde die na tien generaties stopt;

Striekwolds stammen af van Varsseveldse koster

13-9-1997

♦ De Laurentiuskerk in Varsseveld, waar stamvader Joannis Streckewald eens kerkkoster en schoolmeester was. (Foto Ron Nagtzaam)

- De tak Silvolde waaruit de in achtste generaties takken in Doetinchem en Terborg ontstaan.

Vluchteling

Tussen Streckewald en Striekwold zaten in de loop der tijd meer dan twintig schrijfwijzen. Bij onderzoek in Duitsland bleek in Hanover nog een familie Streckewald te wonen, die ook aan

stamboomonderzoek doet. Hiermee is contact gezocht. Mogelijk kunnen zijn de herkomst van de naam achterhalen.

In de tweede helft van de achttiende eeuw zijn ook vier Striekwolds teruggegaan naar Duitsland, waarvan een tak is teruggevonden: de grote familie Strickwold in Emmerik-Kleef. Van de Duitslandgangers was er

een vluchteling. Hij werd door justitie gezocht vanwege een vechtpartij bij Jansen Halfweg en nam de benen.

De Striekwolds waren meestal dagloners. Ze verhuisden keer op keer, vandaar dat in de Achterhoek geen duidelijk stamhuis valt aan te wijzen.

Theo Striekwold, zelf van de tak

Silvolde-Terborg en onder andere werkzaam geweest in de textielbranche, werkt met het programma ProGen. De bedoeling is in het najaar van 1997 een ringmap uit te brengen van zo'n honderd pagina's. De reacties op de inmiddels rondgestuurde brieven zijn enthousiast. Op de enveloppe heeft Theo Striekwold als tweede postzegel zijn markante grootvader

en gasthuisbewoner Johannes Gradus (1861-1945) afgebeeld. Op de brieven komen aardige reacties. Zoals van een vrouw die niet wist dat haar vader zusters had gehad en van een Striekwold en een Strikwold, die in Silvolde tegenover elkaar wonen en vanwege de verschillende schrijfwijze altijd meenden dat ze geen familie van elkaar waren.

De Oost-Gelderse familie-naam Rosendaal, ook Rosendaal en R(o)sendahl, is van Beekse herkomst. Vermoed wordt dat de naam te maken heeft met kasteel Rosendaal in het Gelderse Rozendaal, waarvan de bewoners Van Dorth mogelijk ooit pachtheren van de familie waren. Er waren immers nauwe banden tussen Bergh en Rosendaal; Elisabeth van Dorth was gehuwd met graaf Oswald 2 van den Bergh en moeder van graaf Willem IV.

De naam Rosendaal heeft raakvlakken met tal van bekende Beekse families. Het familieboek Rosendaal, dat alle vertakkingen in beeld brengt, heeft het formaat van een fors telefoonboek en telt 271 pagina's. Het is indertijd samengesteld door John de Bie (74) uit Aalten, op verzoek van de Lichtenvoordse tak, daarbij geholpen door Ben Rosendaal uit Beek. De Bie werkte er een jaar of vijf aan. De geboren Rotterdammer kwam in de Achterhoek terecht, doordat hij er in de oorlog ondergedoken was. Later kwam hij vaak in Aalten kamperen.

Herberg de Roos

Bij de oude familie Rosendaal springen twee beroepen er duidelijk uit: de boeren en de tappers. En nog altijd hebben de naamdraggers flinke boerderijen, zoals het Hof Loil (Rosendaal) bij Didam en de hotels 't Heuveltje en de Zonneheuvel in Beek, vroeger ook de Beekse herberg De Roos naast de kerk. Doordat Netterden en het nu Duitse Klein Netterden voor 1813 onder het ambt Bergh vielen, konden de Rosendaals zonder al te veel poespas ook daar neerstrijken. Het waren de nakomelingen van Joannes R. (geb. 1740) die kennelijk nogal mobiel waren en terecht kwamen in Elten, Emmenrich, Klein Netterden, Doetinchem, Gendringen, Lichtenvoorde, Winterswijk, Etten, Gorkum, Utrecht enzovoort, als Rosendaal en Rosendahl. De naam Rosendaal komt ook voor in onder andere Arnhem en 's-Heerenberg.

Harmen

De oudst bekende stamvader is Harmen Rosendaal. Van zijn zoon Derck is meer bekend. Derck was katholiek, leefde tot 1774 en boerde op 'De Pes' in Loerbeek. Hij trouwde in 1730 met Hendrijn Coenders uit Varsselder. Derck was volle boer en in 1716 ouderling van Sint Jansgilde in Beek. Aan de Steegseweg in Beek (gemeente Bergh) staan twee huizen

Rosendaal: boeren en tappers in Bergh

20-9-1997

rubriek over boerderij- en familiemen door Henk Harmsen
suggesies en aanvullingen 0543 472603

♦ Boerderij Ter Renske aan de Steegseweg 2 in Beek (nu Van Schriek). (Foto Ron Nagtzaam)

CD 20-09-1997

met een Rosendaal-geschiedenis. Op Ter Renske (Steegseweg 2, nu Van Schriek) woonde 'Manus' (Hermanus) Rosendaal (1732-1805), zoon van genoemde Derck. Hij kwam in 1785 als 53-jarige op Ter Renske. Op De Vaanhorst ofwel het Boddesteedjen (nu Hansen, Steegseweg 1, Beek) woonde Hendrik, de zoon van Manus en in 1767 woonde r al Gertrudis Rosendaal. Jan

Rosendaal (1722-1778) was 'halve boer' en herbergier van De Roos in Beek 1722-1778. Hij was een zoon van Joannes (1719-1753) en kleinzoon van Harmen. Tapper Jan Rosendaal was als getuige betrokken bij een geschil over houtdiefstal in december 1777. Het Beekse café De Roos heeft zijn naam niet aan de Rosendaals te danken, want al in de jaren 1689-1726 was ene Gerrit Ro-

sen er kastelein.

De afstammelingen van Jan de tapper komen voor in Didam (Kelschhof) en Loil (Overing, Loilderhofweg 13, en Hof Loil). Hendrikus Rosendaal (1814-1892) was wethouder van Didam.

Lichtenvoorde

Het familieboek geeft in foto's, knipsels en bijsprentjes een beeld van de gebeurtenissen in diverse

familietakken. Van de Lichtenvoordse tak Rosendahl verongelukte de achttienjarige Albert in 1955, toen hij in de gemeente Haarlemmermeer met zijn auto te water raakte. Hij was daar als vertegenwoordiger met zijn werkgever, de Lichtenvoordse poppenfabrikant Meester, die er levend vanaf kwam. Bekend in Lichtenvoorde was de Sterenborg-schoenmaker

'Theetjen' Rosendahl (1907-1984). Hij vertrok in 1983 na 51 jaar als laatste authentieke bewoner van het binnengebied Beenengang-Bleekwalom plaats te maken voor het centrumplan. Theetjen was erg gelovig, zo lezen we; bij zijn verhuizing bleef het kruisbeeld aan de kale muur hangen tot het moment waarop hij zelf overging naar de nieuwe woning en het meenam.

Naam Vardink in Nederland uitgestorven

27-9-1997

rubriek over boerderij- en familienamen door Henk Harmsen
suggeties en aanvullingen
0543 472603

Eens behoorde de familie Vardink tot de aanzienlijken van Kotten. Nu zijn naamdragers voor zover bekend alleen nog te vinden in Amerika; in Nederland is de naam uitgestorven. Maar het is niet de eerste keer dat dit gebeurt. Ook rond 1700 is de naam al eens van het toneel verdwenen. Door echter simpelweg de naam van het huis aan te nemen zorgde koper Garrit Hilbelink uit de Brinkheurne met zijn gezin in 1720 voor een nieuwe Vardinkstam in Kotten.

Het Erve Vardink aan de Meester Meinenweg 22 (fam. W. van Ast) is een prachtig gerestaureerde vakwerkboerderij. Het monument was ooit de eerste buurtwinkel van Kotten. Van het woord winkel moet men geen hoge verwachtingen hebben: een zijkamer met een toonbank en weegschaal, wat potten en bussen, dat was het. De laatste bewoonster Vardink, Dina Johanna (overleden in 1989), bezat nog een goudschaaltje waarmee ooit werd bepaald of munten wel echt waren.

Ook was in huis een leren gordel, waarin onderweg geld kon worden bewaard, en een pistool tegen rovers. Dat dit geen luxe was, blijkt uit het verhaal dat inbrekers er midden vorige eeuw voor tachtig gulden aan koffie en thee stalen. De bewoners hadden 's nachts gemeend dat het de ratten waren die zo'n lawaai maakten.

♦ Boerderijtje 't Vardink in Kotten dateert uit 1802. (Foto Ron Nagtzaam)

Ze wilden na de inbraak een stevige afsluitbare opbergkast aanschaffen, maar in huis was daarvoor geen plaats en daarom werd simpelweg een endskamer aan het huis gebouwd.

Kroniek

De naam Vardink is nog behouden in het dorp Vardingholt, net over de Duitse grens. Het omvat een Mariakerk, een hagelkruis met zwaan, een baoken op een oude gerechtsplaats, een oorlogsmonument, twee schutterijen, een bidkapel met H. Geest-beeld

en een oud veengebied. Het zou volgens verwanten zijn naam ontleenen aan de bezittingen die de Vardinks er ooit hadden.

't Vardink wordt al genoemd in 1648 in verpondingscohiere. De bewoners hoorden tot de gegoede boeren. Ook het naastgelegen Teunishuis hoorde oorspronkelijk tot het goed.

Dat zoveel bekend is van de Vardinkhistorie komt doordat Jan Berend Vardink, een kleinzoon van bovengenoemde Hilbelink, een kroniek bijhield. Hij begint deze aldus: „Ik dagt bij mij zelve om

eenste beschrijven hoe dit geslacht op Vardink zijn anwezen heeft genomen.”

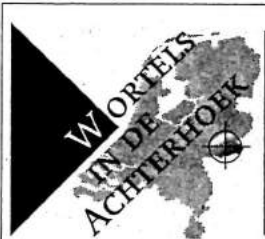
Jan Berend beschrijft in geuren en kleuren de grote brand, die 'thele Vardink in 1802 in de as legde: „Nu zal ik ook eens Melden hoe de Heere al een weg van tegenspoed met ons heeft gehouden. Wij waren in een goed bezit van alles zonder schulden en in 1802 op 2 Mei des nagts om twee uur stond ons gehele huis in de vlam en verbrande geheel. Mijn vader wierd wakker van het geraas en riep mijn grootvader en mijn moeder op. En

mijn moeder riep de meid en greep mij en mijn zuster uit het bed en moesten alle vier in het bloote hemt vlugten an tuines huis.” De naobers leenden hen kleren.

Maar tegenover die beproeving Gods stond ook voorspoed, want op 'Zunt Jakop' (25 juli) konden de bewoners al hun intrek nemen in een nieuw huis aan de overkant van de weg, althans de oogst kon er al worden geborgen.

Ook lezen we over de dood van een koe en de verdeling van de Marke van Kotten.

Over het buurtwinkeltje voerde Jan Derk Vardink rond 1840 de eerste boekhouding, die ook bewaard is. Men verkocht er drie soorten tabak, thee, kandij, beschuitten, zout, stroopen spijkers, 'koffij en olij, wiksche (schoensmeer) lusievers, peterolij en raap-olij.' De betaling was nog wel eens een probleem: een klant liet zijn schuld zelfs oplopen tot vierhonderd gulden, voor toen een gigantisch bedrag. Een ander betaalde met een pijp van onbekende waarde en weer een ander ... met een middagje hout zagen.

Rubriek over boerderij- en
familienamen door Henk
Harmsen
suggesties en aanvullingen
0543 472603

De Achterhoek kent meerdere families Oonk en Odink, die onderling voor zover bekend niet verwant zijn. Genealoog Jan Oonk onderzocht de herkomst van zijn Ruurlose tak, en kwam terecht in het Almen van de zeventiende eeuw. Er was een tijd dat er in het toen in cultuur gebrachte Ruurlose Broek vijf boerderijen door Oonks werden bewoond, allemaal familie van elkaar. Nu wordt hier alleen nog 'de Plompzak' door naamdragers bewoond.

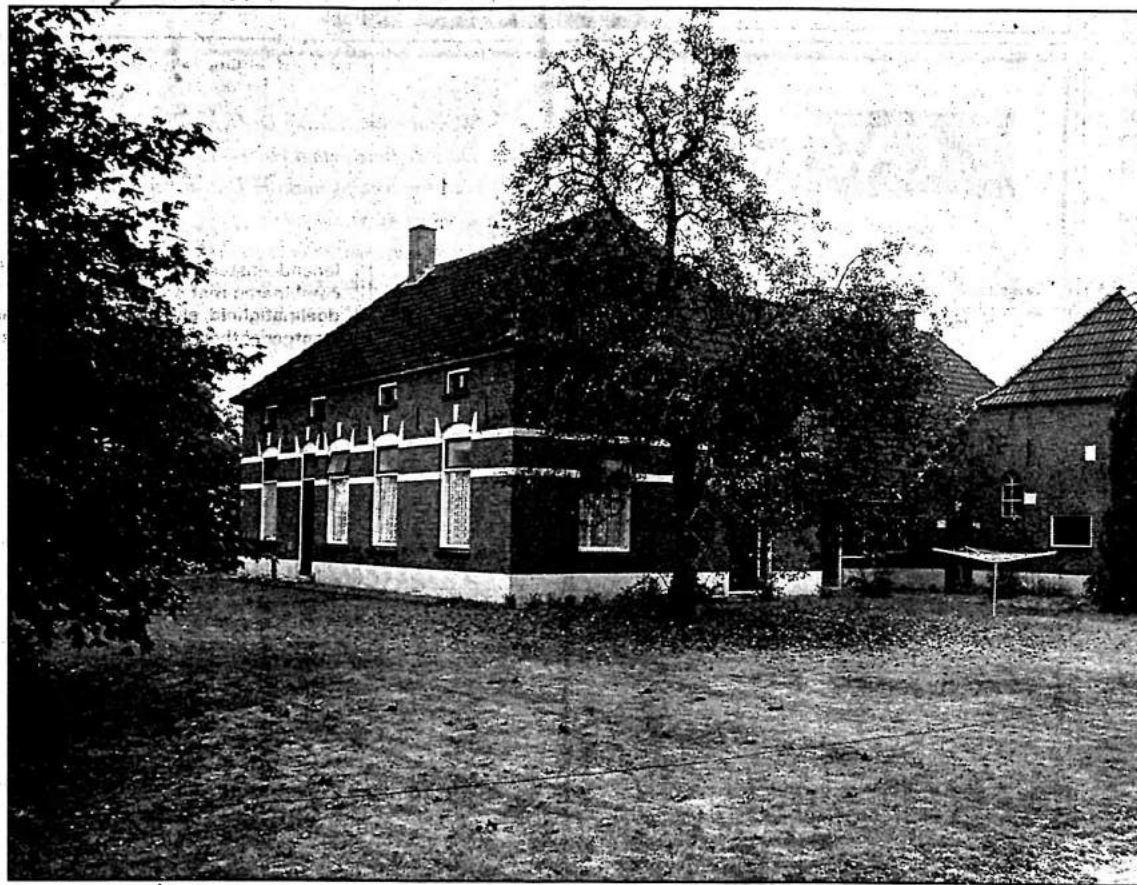
Al in 1616 duiken in Almen (gemeente Gerssel) Oonks op, geschreven als Oeinck, maar het zijn geen rechtstreekse voorouders; ze noemden zich naar de boerderij Erve Oonk. Dit moet, te oordelen naar belastinggegevens uit die tijd, een flink boeren-goed zijn geweest. Vanaf Lammert Oonk in 1653 kunnen we de lijn naar nu doortrekken. Hij heette ook wel 'Lammert Jansen opt Oonck'.

Armenhuis

Nazaat Jan Oonk, geboren rond 1725, kwam met zijn vrouw Engelse Maatmans door onbekende oorzaak terecht in het armenhuis van Almen en overleed al op 28-jarige leeftijd. Zijn zoon Gart was toen (1753) net geboren. Deze Gart trouwt in Barchem, zijn vrouw krijgt een tweeling en

Oonk: de pioniers van het Ruurlose Broek

43-40-1897

♦ Boerderij 'de Plompzak' aan de Scheiddijk in het Ruurlose Broek (Foto Ron Nagtzaam)

overlijdt. Gart hertrouwt dan in Ruurlo met Grietjen ten Arve en woont op 'het oude huiskens' (de naam Huusken bestaat nu nog, in de buurt van de Vosheuvelweg. Van Garts overlijden in 1790 is de akte nooit boven water ge-

komen). Nadat in 1782 de naam Oonk voor het eerst in Ruurlo opduikt gaat het snel: twee generaties later zijn er al veertig Oonks in Ruurlo. Gart had vijf kinderen. Een trok naar boerderij de Koekkoek,

zoon Barteld naar de Horst eraan. Deze Barteld (geboren 1784) was de betovergrootvader van genealoog Jan Oonk. Zijn zoon Hendrik Jan trok naar boerderij de Marter ('de Maoter') in het Ruurlose Broek. Hij werd op

58-jarige leeftijd nog opzichter op 't Hof in Borculo, waarvan de sabel nog altijd bewaard is. Zijn zoon Derk-Jan Oonk (dus de opa van Jan) kwam als knecht terecht bij Stegeman op de boerderij Vreeman oftewel de 'De Plomp-

zak' aan de Scheiddijk (nu huisnummer 6) tegen Marinvelde. Hij trouwde er met een stiefdochter. De Plompzak bleef sindsdien in de familie, is het geboortehuis van Jan Oonk en wordt nu nog bewoond door zijn broer. De merkwaardige huisnaam is te verklaren uit de drassigheid van het woeste Ruurlose Broek. Een stuk moeras op de hoek Scheiddijk-Bedelaarsdijk schijnt met zandzakken (plompzakken) te zijn gedicht. De boerderij werd daar rond 1870 vlakbij gebouwd. Buren en vrienden schreven daarom op de muur: 'Hier zal het voortaan Plompzak heten'. In 1920 werd de oude hoeve de Plompzak gesloopt en de huidige boerderij gebouwd, nu met de voorgevel naar de straat.

Opa was een ware pionier. Hij groef de drassige broekgrond singel voor singel uit. Hij kon nog veel meer broekgrond kopen voor een appel en een ei, maar deed het niet omdat het ontginnen een hels 'buttewark' was. Ooit vond opa bij graafwerk eeuwenoude paardentuigen en gespen, mogelijk restanten van het Beleg van Grol. Maar eenmaal aan de lucht gekomen viel het brosse leer gauw uit elkaar. In 1977 waren er zo'n tweehonderd families Oonk in Nederland. Daarvan woonden er 120 in Gelderland, met name Winterwijk, en zestig in Overijssel. De rest woonde vooral in de grote steden Amsterdam, Rotterdam en Den Haag. De 47-jarige vakbladjournalist Jan Oonk trof in de loop der eeuwen tal van schrijfwijzen voor zijn naam aan: Oijnck, Oink, Oinck, Ounk, Oenck, Oenck, Oonc en Oonck. Dat er meerdere families Oonk/Odink zijn, komt doordat er ook meer stamhuizen (hebben) bestaan: in Barlo bij Aalten, in Lochem, in Laren en bij Miste. Voorts zijn in Twente diverse stamhuizen. De betekenis is Odink, dus: bezit van ene Odo (of Otto). Ook in Winterswijk wonen veel Oonks, maar die danken hun naam mogelijk aan de Duitse grensplaats Oeding. De tak van Almen heeft zich vooral verspreid over de noordoostelijke Achterhoek. Ook in Almen zelf bleef een zijtak wonen; hiervan stierven eens zes van de elf kinderen in één gezin.

Rubriek over boerderij-
en familienamen door
Henk Harmsen
suggesties en aanvul-
lingen 0543 472603

In Winterswijk en Bredevoort herinneren straatnamen aan de Roelvinks, een geslacht dat voor de oost-Achterhoek veel heeft betekend door het werk van rentmeesters, bosbouwers, notarissen en burgemeesters. Ook het Roelvinkfonds en het Notarisbos in Meddo bestaan nog als tastbare herinneringen aan deze familie.

De Roelvinkstamboom is uitvoerig uitgewerkt in het boek 'Tien geslachten Roelvink, genealogische overzichten', verschenen in 1989 bij gelegenheid van de eerste bijeenkomst van naamdraggers in Deventer. Het familiewapen toont twee zwarte roofvogels.

Als stamvader geldt de Vredense koopman Jan Berent Roelvink, die als eerste van 1739 tot 1749 rentmeester van de heerlijkheid Bredevoort was.

Zijn nakomelingen waren ook rentmeesters. Wilhelm Arnold Roelvink (1821-1917) was daarnaast nog notaris en bosbouwer. Hij deed veel aan ontginning en had rond 1857 een primeur met invoer van Engelse drainagebuisen, om drassige stukken grond bewerkbaar te maken. Deze buizen moeten deels nu nog te vinden zijn. Met ossen werden de woeste gronden omgewerkt. Hij was de aanlegger van het Notarisbos en de Driemark. De bosbouw, toen nog een zeer lucratieve sector, zat Wilhelm Arnold in het bloed. Van hem wordt verteld dat hij al wandelend met

zijn stok overal gaatjes prikte en daarin eikels liet vallen. Tussen de vierkante bospercelen legde hij grintpaden aan. Op de ruige oude begraafplaats in Winterswijk staat zijn grafmonument nog.

Notarissen

Ook het oudste notarispaand is behouden; nu is er bistro de Nachtwacht aan de Satinkplas 1 gevestigd. Het statige notarispaand Hesselink in het centrum is in 1990 gesloopt voor winkelbouw. Door kinderloosheid stierf de notaristak uit en het notariaat ging in de jaren '30 over op de familie Hesselink. Oud-no-

taris Roelvink verhuisde toen naar het in 1861 verworven landgoed De Krim. Daar was hij wel wat kleiner behuisd en verteld wordt dat hij bij de verhuizing een groot deel van zijn huisarchief maar in brand stak. Een nazaat bewoont huize De Krim nu nog.

Behalve dit landgoed aan de onverharde Bessinkgoorweg zijn nog 55 hectare aan bos in bezit van de familie gebleven, onder andere De Driemark en het Notarisbos.

De notaris mr. Arnoldus Florentinus Roelvink was van 1812 tot 1817 burgemeester van de zelfstandige gemeente Bredevoort.

Nadat deze was samengevoegd met Aalten (overal werden toen stads- en plattelandsgemeenten verenigd) werd Roelvink in 1825 de eerste burgemeester van de nieuwgevormde gemeente Aalten. Hij bleef echter in Bredevoort wonen, in het statige pand dat nu als hoofdgebouw deel uitmaakt van het verzorgingshuis St. Bernardus aan 't Zand. Daar had ook zijn grootvader Andreas Roelvink al gewoond, rentmeester van de Bredevoortse en Lichtenvoordse domeinen van prinsstadhouder Willem V.

Rijtuig

Ook Arnoldus' zoon en opvolger

mr. Leonard Roelvink woonde aanvankelijk nog aan 't Zand. Men vertelt dat hij dagelijks, net als z'n vader had gedaan, per rijtuig naar Aalten reed en daarom zwaar tegen de komst van de spoorweg in Aalten was. Hij vreesde dat zijn paarden bang zouden worden voor het dampende treinmonster. Aan het heen- en weerrijden kwam een eind toen L. Roelvink verhuisde naar een pand aan de Haartsestraat in Aalten (het latere postkantoor).

Vermeldenswaard is nog dat de Roelvinks rond de eeuwwisseling ook in de Peel veel goedkope woeste gronden hebben ontgon-

Roelvink: rentmeesters, notarissen, burgemeesters

11-10-1997

♦ In het oudste notarispaand van Roelvink aan de Satinkplas 1 in Winterswijk is nu bistro De Nachtwacht gevestigd. (Foto Ron Nagtzaam)

Vardink Huiskamp en Breukelaar

De aflevering van 'Wortels in de Achterhoek' van 27 september (Vardink) leverde een interessante reactie op.

De naam blijkt in Nederland toch nog voor te komen, zij het in combinatie met de achternaam Huiskamp.

De heer Jan Huiskamp uit Heemstede vroeg in 1979 naamswijziging aan om de geslachtsnaam van zijn grootmoeder aan zijn eigen naam te mogen toevoegen. De nieuwe naam Vardink Huiskamp werd op 1 september 1981 door de minister van justitie officieel vastgesteld. Daarvoor moest echter de vader van de aanvrager eenzelfde verzoek indienen, om aan de richtlijnen te voldoen.

- De heer M.S. de Zee uit Aalten herinnert zich naar aanleiding van de aflevering over de Varsseveldse naam Breukelaar van 6 sept dat hij in Amsterdam in 1929 vaak langs een grote smederij Breukelaar kwam, die gevestigd was in de buurt van de Westerkerk, tussen Prinsengracht en Lijnbaansgracht.

- Wie heeft stambomen of andere informatie van de Achterhoekse namen Houwers, Stronks, Angenent, Bussink, Vinkenvleugel, Hartjes, Kappert, Smeitink of Colenbrander.

nen en er een houtvesterij stichtten. De nieuwe boerderijen gaven ze namen van oude Winterswijkse erven zoals Plekenpol, Honushoeve en De Krim. En bij het Brabantse Bakel ligt een Vinkenvleugel, afgeleid van de naam Roelvink, met daar doorheen een straat die is genoemd naar de pionier Jan Berentweg.

18.10-1994

Idink: dienstvolk van vergaan kasteel

Rubriek over boerderijen en familienamen door Henk Harmsen. Suggesties en aanvullingen 0543 472603

Enkele generaties Idink werkten bij de familie Ruebel op het kasteel Sinderen. Gerrit Jan Idink (geboren 1799, gehuwd met Gesina Beijer) was er koetsier en paardenknecht en woonde op de Beijershof bij zijn schoonouders, zijn zoon Johannes H. Idink (geb. 1831, gehuwd met Engelina Reusink) was rentmeester en woonde op de boerderij 'De Rentmeester'; zijn broer Gerrit-Jan jr. (geboren 1836), getrouwd met Hendrika ter Horst, was boer op de Roesse en tevens koetsier op Sinderen.

De onderwijzer Jan Idink uit Keyenburg (54) doet onderzoek naar de herkomst van zijn familie, maar wil graag verder terug in de tijd. Daarvoor zoekt hij contact met andere genealogen, die mogelijk de ontbrekende verbanden kennen. Oudst bekende stamvader is tot dusver Peter Idink, de vader van dienstknecht Gert-Jan, geboren in Anholt in 1758, getrouwd met Aleida Lammers. Al in 1964 kreeg Jan Idink uit het archief in Anholt gegevens, maar de duidelijke aansluiting ontbreekt. In 1739 werd in Anholt Theodorus Henricus Bernardus Jvinck geboren als zoon van Gerardus Jvinck en Gesine Schlebusch. De zoon wordt elders Bernhard Jdinck genoemd. Hij huwde met Hendrika Ostendorp. Mogelijk is hij een voorouder van genoemde Peter Idink, maar hoe kan het dat de naam in Anholt aanvankelijk met een v werd geschreven? Dat is toch merkwaardig als we ervan uitgaan dat de familienaam iets te maken heeft met het landgoed Idink onder Varsseveld en mis-

♦ Het huis in Oosseld waar de familie Idink woonde vanaf 1880. Dit huis aan de Terborgseweg, waar nu McDonalds staat, had nog bedsteden. Het is in de jaren tachtig gesloopt. (Repro Ron Nagtzaam)

schien zelfs met het middeleeuwse riddersgeslacht. Ridder Bernard de Idinck was leenman van Coenraad van Velen.

In een reeks van tien lange artikelen heeft de toenmalige archivaris van Wisch, D.W. Kobes, in 1957 in de Graafschapbode beschreven hoe het eens zo rijke landgoed Sinderen van de familie Ruebel door onderlinge strijd en wanbeheer tenslotte in 1883 onder de hamer kwam en uiteenviel. Dat moet echt een drama zijn geweest. De werkloos geworden rentmeester Johannes G. Idink verhuisde toen naar Oosseld bij Doetinchem en woonde op 't Hooje in de buurt van de watertoren. Later werd van de familie Hille-

brand het huis gekocht op de plek aan de Terborgseweg waar nu McDonalds is (zie foto). Zijn broer Peter (geboren 1833) trok naar Panterden, waar nu nog een Idink-tak zit. Een andere broer van Johannes G. was Gerrit-Jan, die o.a. nakomelingen heeft in Sinderen, Dinxperlo, Emmerik, Gendringen Zwolle gem. Eibergen en Vragender.

Kannibalen

Hun beider zuster Christina (1839) trad een tijdlang tot 1865 op als slotvoogdes, waarschijnlijk in verband met problemen rond het beheer van het landgoed. Ze vertrok later naar de missie op Flores (Indonesië), waar ze spoor-

loos verdween. In diverse familietakken ging het verhaal dat ze door kannibalen was opgegeten. Dit gerucht was zo sterk, dat in de familie later niemand meer naar de missie mocht. Gerrit-Jan Idink sr. had nog twee dochters: Aaltjen (1829) die met Bernard Konink aan het begin stond van het geslacht Baten, en Johanna (1826) die al zeventienjarige leeftijd overleed.

In rechte mannelijke lijn komen we nabovengenoemde rentmeester Johannes G. Idink, die werkloos naar Oosseld trok, bij opa Johannes G. Idink (geb. 1870) en getrouwd met B. van Aalst. Hij werkte tot aan zijn dood op de 'ijzer-

hut' Vulcaansoord. Daar werkte ook vader Johannes Theodorus Idink (1898-1978), gehuwd met H. Schoemaker, die twee jaar geleden overleed. De genealoog is Johannes W.J. Idink, geboren 1943, getrouwd met Ria Gerritsen, met zoon Hans (1970) en dochter Saskia.

Emmerik

Ook in Emmerik zit een Idink-tak. Deze stamt af van de bakker Theodoor, een zoon van Gerrit-Jan Idink jr. en Hendrika ter Horst. Jan Idink ontmoette de nakomelingen in Emmerik, een echtpaar Hans en Ria Idink, met bekende voornamen dus. Theodoors vrouw en zoon Heini bleken bij

het bombardement op Emmerik van 1944 te zijn gesneuveld. Vanuit Emmerik kwam ook een tak Idink in Frankfurt terecht. Ook zijn er nog losse vermeldingen van telgen, zoals in Etten (1758 Edink of Idink), Silvolde, Terborg en Varsseveld. Ze zijn nog nergens in te passen in de stamboom. Opmerkelijk is de veelheid aan schrijfwijzen van de naam: Ijdink, Ijdinks, Idinck, Idincks, Iding, Idinc, Idings, Jvinck, Jvingh en Jvincks. Een familie-eigenschap is talent voor zang en muziek. Wat dat betreft past Jan Idink aardig in het rijtje. Hij is zelf ook koördirigent. Zijn adres is Pastoriestraat 36, 7256 AN Keyenburg.

Stronks: een naam in klompen

25-10-1997

rubriek over boerderij- en
familienamen door Henk
Harmsen. Suggesties en
aanvullingen 0543 472603

Typisch-Aaltens is de naam Stronks. Tot 1900 kwam de naam alleen in deze gemeente voor. Familieonderzoeker Arie Stronks uit Aalten zit dan ook dicht bij het vuur. Zijn achternaam wordt al heel vroeg vermeld, maar vaste genealogische aanknopingspunten met het heden zijn er vrijwel zeker vanaf 1705.

Ene Gerrit Struedinck, borgman van Bredevoort, wordt in 1379 beledend met de boerderij Den Honhof (Hoenhof). Deze naam werd door samentrekking tot de nog bestaande Nonhof aan de Romienendiek. Als we lezen dat dezelfde Gerrit zich in 1402 Stroyneck laat noemen, komen we al aardig in de richting. In kerkboeken van rond 1600 komen de namen Strunck, Stronck en Stronks al voor. De naam zou van 'stroot' zijn afgeleid, lage moerassige grond. In Twente komt de variant Stroink voor. Deze is echter op andere boerderijen terug te voeren.

Berent

De Aaltense stamboom begint met ene Berent Stronks, wiens dochter Geesken in 1705 trouwde met Tönnis Heynen, de weduwnaar van Jenneken ter Neet. ('t Neet zie Wortels dd 12 juli 1997). Geesken woonde al op 'Stronks' in Lintelo, welk stamhuis nog altijd door naamdragers wordt bewoond (Varseveldsestraatweg 101). Het huis was van de kerk van Aalten, de grond van het klooster Schaer in Bredevoort. De bewoners maakten in de winter klompen. Naast het stamhuis 'Stronks' was er nog een 'Stronkshutte', die

♦ Het 'stamhuis Stronks' in Lintelo, waar al zeker vanaf 1705 Stronksen wonen. (Foto Willem Hissink)

mogelijk maar niet zeker in de buurt hiervan heeft gestaan. Hier woonde in die dagen ene Derck Stronks, die Eva te Ongena als vrouw had.

Uit het huwelijk van Geesken Stronks en Tönnis Heynen werden in de periode 1703-1717 zes kinderen geboren, die allemaal Heynen heetten. Maar de oudste zoon, die op 'Stronks' bleef wo-

nen, liet zijn kinderen weer onder de naam Stronks inschrijven. Begin vorige eeuw vestigden naamdragers zich ook op Nooitgedacht en de Pret in Dale.

De sterke verspreiding van de naam is voor een groot deel terug te voeren op de landbouwer en timmerman Gerrit Jan Stronks (geboren 1819) en Alida Gerritsen op 'de Pret', die acht zonen en een

dochter kregen. Zoon Evert werkte jarenlang als koetsier bij dokter Servaas van Leuven in de Kerkstraat. In 1881 emigreerde hij met vrouw en dochter naar Baldwin in Noord-Amerika, waar hij Edward ging heten.

Klompen

Een broer van Evert, Hendrik Jan, getrouwd met Berendina Geer-

truida Querreveld uit Dinxperlo, had weer een zoon Hendrik Jan, getrouwd met Berendina Geertrouda Ruessink. Deze HJ had een klompenmakerij aan de Elshoekweg, was mede-oprichter en schatter van het Daals veefonds; z'n zoon Johannes Hendrikus nam dit baantje later van hem over. Hij was de vader van Arie Stronks (54), die concierge is op

Schaersvoorde en samensteller van het boekje De Eendracht 1896-1986.

Pas vanaf 1900 treffen we Stronksen aan buiten Aalten, onder andere in Winterswijk, Dieren, Doetinchem en Dinxperlo, maar ook in Barneveld, waar een tak een rijwielhandel had, later garagebedrijf. Een oom van Arie emigreerde en stichtte een Canadese tak.

Colenbrander: nijver in 't groen

1-11-1997

De naam Colenbrander is echt Achterhoeks. In deze streek immers werden eeuwenlang de koolhopen of meilers opgezet om houtskool voor de ijzergieterijen te leveren. Een kolenbrander was iemand die de boeren langs ging om ter plekke van het eigen slaghout houtskool te maken. Dit vak vereiste grote ervaring. In een deel van de Achterhoek, vooral in de 'slagen' rondom Ulft, zit veel ijzeroer in de bodem.

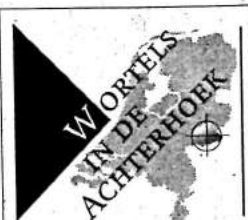
De aanzet tot het genealogisch onderzoek van de Varsseveldse familie Colenbrander werd gegeven voor de vroegere gemeentearchivaris D.W. Kobes en L. Bruil Traanboer. Oud-Svedex-directeur Adolf Colenbrander (82) vulde het verder aan met heren der opgescharrelde gegevens.

Oudste stamvader is ene N. Reymans off Colenbrander op de Reimansstede (geb. rond 1540), welke boerderij gelijk moet zijn aan de nog bestaande 'Rademaker' (nu D.W. Rougoor, Rademakersbroek 6, Varsseveld). Deze N. was getrouwd met Aaltje Kerseler en stierf voor 1602. 'Henric Reymans off Colenbrander off Rhamaecker' was vermoedelijk zijn zoon, gehuwd met Selle Oberdick. Hun zonen waren weer Wander (1) en Henric.

In 1615-1684 komt die zoon Wander (1) Colenbrander voor, dezelfde die in de tijsregisters van Varsseveld als 'Warner Hoissinkveldt Henrick Kalbrannerssoon' het 'Klein Hoessinkvelt' bewoont.

In rechte mannelijk lijn zien we vervolgens weer Wander 2 (1671-1747), Arent 1 (1724-1793), Wander 3 (1761-1796), Arent 2 (1797-1860), Adolf 1 (1843-1899), Johan Adriaan (1881-...) en Adolf 2 (1915).

Een zoon van Wander 1 was Antoni, die in Dinxperlo chirurgijn, ontvanger en kerkmeester was en door moord om het leven kwam. Antoni's zoon Dirk Goossen Colenbrander was boer op 't Veggelder (Beggelder) in Dinxperlo. Maar in Dinxperlo kwam de naam al in 1675 voor: toen werd (volgens gegevens van D.H. Keuper uit De Heurne) al het huwelijksingeschreven van M. Antonius Calbrander met Dircken ten Brinck. De voornaam van

Rubriek over boerderijen en familienamen door Henk Harmsen suggesties en aanvullingen 0543-472603

zijn vader, Wanner, wijst op naar afstamming van of op z'n minst verwantschap met Varsseveld. In Dinxperlo schreef de familie Colenbrander zich ook wel met een K.

Boekje

Adolf 1 was getrouwd met Johanna Frederika Liefink (1853-1931), dochter van Hermanus Liefink en Antonia Groot-Nibbelink. Allemaal typisch namen voor Wisch. In 1857 trok Hermanus Liefink naar Ambt Doetinchem.

Bij puur toeval ontdekte Adolf Colenbrander een oud boekje over familienamen en -wapens, waarin ook staat dat de naam Colenbrander uit Varsseveld afkomstig is. Een familiewapen, al gevoerd in 1744, toont een zwarte houtskoolbrander die een koolhoop aansteekt. (De uitgeverij Heraldica uit Rotterdam stuurde een volkomen foute afbeelding met een paard en een adelaar als zijnde het officiële familiewapen.)

Er bestaat echter ook een familiewapen de tak Van Hecking Colen-

♦ De boerderij 'Rademaker' van Rougoor aan het Rademakersbroek 6 in Varsseveld. Hier woonde de stamvader van de Colenbranders. (Foto Ron Nagtzaam)

brander, dat twee gekruiste strijdvliegels toont. Dit wapen werd in 1835 in Zevenaar notarieel vastgelegd. Vanuit Zevenaar is ook een andere tak, Van Berck Colenbrander ontstaan. Dan vermeldt het wapenboekje nog een van oorsprong Varsseveldse tak Colenbrander, waarvan het verband met het eerste geslacht Colenbrander onbekend was. Die familie voerde een gedeeld wapen met een houtskoolmijt in het linker en een pas-

ser en winkelhaak in het rechter deel, hetgeen op een bouwkundig ambacht wijst. De Colenbranders waren ook molenaars op de imposante standerdmolen op de Keurhorsterheide bij Varsseveld. Deze is in 1926 gesloopt.

Hanzestad

In Zutphen vormden de Colenbranders een belangrijk patriërs geslacht van handelaren en bestuurders. Dit stamde af van

een telg Henricus die in 1676 van Varsseveld naar de hanzestad aan de IJssel trok. Henricus was timmerman, aannemer, brouwer en steenfabrikant, een ondernemend baasje dus. In mannelijke lijn stierf de tak in de jaren dertig uit met een telg die dijkgraaf, landbouwer, vervener, mandenmaker en steenfabrikant was. Ook niet bepaald een slaapmuts dus. Van de Zutphense ondernemersfamilie bestaat een archief van 35 strek-

kende meters vanaf 1720, dat onlangs is geordend, de papieren neerslag van eeuwen bruisend ondernemerschap.

Het voert te ver alle familievertakkingen na te gaan. Zo zit er in Afrika nog een tak en is er een Indische tak, waarvan een landmacht kapitein of ritmeester indertijd verongelukte tijdens de Zelfhemse Paardendagen. Over de Colenbranders valt ongetwijfeld nog een boek te schrijven.

In de tuin van het Stedelijk Museum in Zutphen staat een groot stenen kruis. Het herinnert aan Johan Noordink, schout van Brummen, die in de winter van 1535-'36 is verdronken in de IJssel. Het was vroeger gebruikelijk kruisen te zetten op plaatsen waar iemand was vermoord of verongelukt, in Duitsland gebeurt dat nog wel.

De Noirdincks waren van lage adel. Het stenen kruis vertoont hun wapen: een adelaar met op de borst een schildje met drie dwarsbalken. Johans zoon en opvolger Claes verklaarde in 1551 dat zijn vader zaliger 'over de lange brugge bij dat naeste lijnhecke an de Overmarsche in der Stadt Zutphens vrijheit is verdroncken'. 'Dat doode lijck' was gevonden door Gerrit Schimpepenninck en meer personen 'uit den Raede' (de raad) en door hen naar Brummen gebracht. Claes had met toestemming van de stad Zutphen het 'steenen kruysse' geplaatst 'in memorie sijns lieven vaders'.

Buurschappen

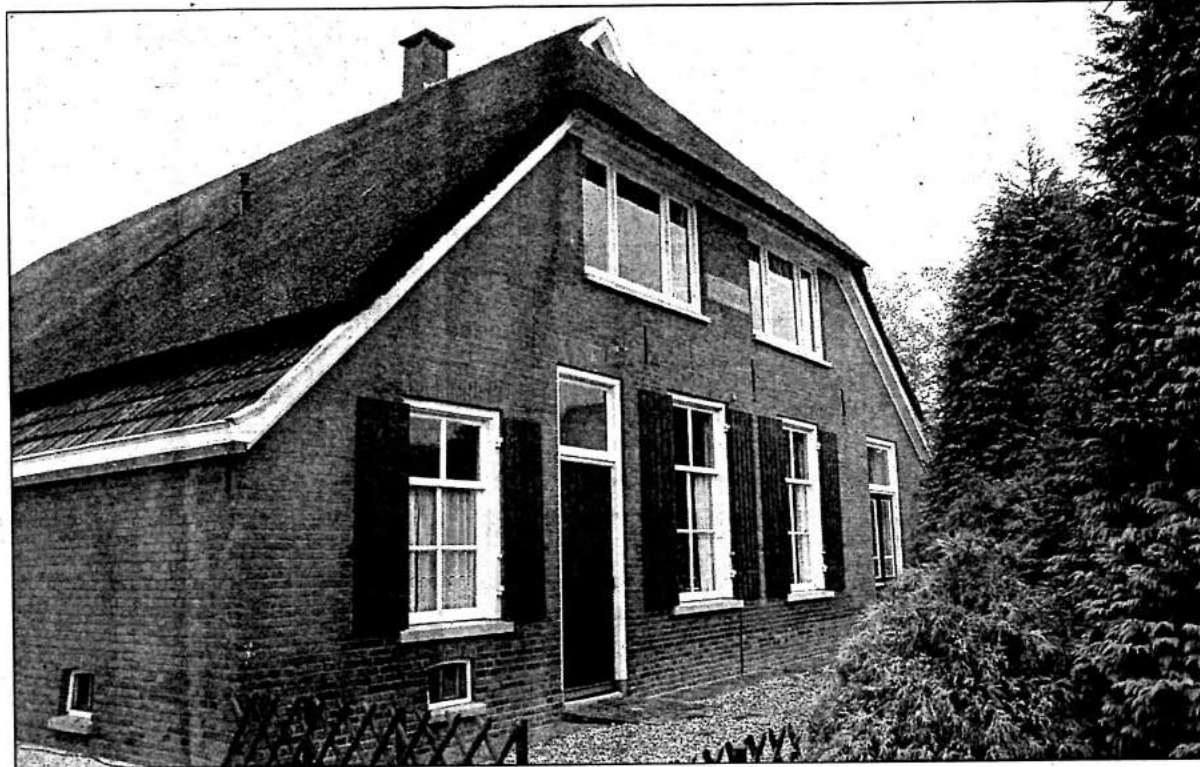
Op het eerste gezicht lijkt het logisch de familienaam Noordink te herleiden tot de gelijknamige Hengelose buurschap, ook al omdat er eens Noordinks in Hengelo hebben gewoond. Maar zo simpel is het toch niet. Er blijken diverse buurschappen in aanmerking te komen als naamgevers. Een nederzetting ten noorden van een plaats werd vroeger aangeduid als de noordwijk. Daaruit zijn later ontstaan de namen Noordink (Hengelo G.), Zaadnoordijk (Haaksbergen), Noordijk (Nede) en Noorke (Hengelo Ov.). Op dezelfde manier kennen we naar windrichtingen genoemde buurschappen met namen als Oosterwijk (Zelhem), Westrik, Oostrik en Zoek (Weerselo).

Een herkomst uit Haaksbergen lijkt waarschijnlijk, omdat de naam Noordink daar het meest voorkomt. In Overijssel was Noordink een bekende predikantenfamilie.

De familienaam kwam al begin veertiende eeuw voor in Gelderland, met name in het Ambt Brummen: Noirdynck, Noerdinck of Noirdinck (de e en de i werden destijds geschreven als verlenging van de o, denka namen als Loil en Oisterwijk). In Brummen waren de naamdraggers schouten en ambtsjonkers, aldus genealoog John de Bie (74)

Noordink: boeren, schouten en predikanten

8-11-1997

♦ Kijkje in de landelijke buurschap Noordink bij Hengelo. Op de foto de oude boerderij Het Vaalverink. (Foto Ron Nagtzaam)

WORTELS IN DE ACHTERHOEK
rubriek over boerderij- en
familienamen door Henk
Harmsen
suggeties en aanvullingen
0543 472603

in zijn genealogie Noordink, verschenen in 1988. De Bie vermoedt dat Noordink een -inknaam is ('bezit van Nor-

Voor deze rubriek zoeken we contact met mensen die gegevens hebben over de volgende familienamen: Dierssen, Aalders, Stegeman, Bruil, Reessink, Huurneman, Huinink, Kobus.

Gezocht: foto van familie Wolterink op de molenberg in Harreveld tijdens de wielerronde b.g.v. de opening van de weg Lichtenvoorde-Zieuwent plm 1950. Wie kent deze foto en waar waar die te vinden is?

bert') en dat de Gelders-Hengelse buurtschap naar de familie genoemd is of andersom (kip/ei?). Maar de buurtschap heet in 1458, als de familienaam Noordink al voorkomt, nog Nortwick. In 1474 weigerde de heer Oswald van den Bergh, wonend op het kasteel in 's-Heerenberg, om Kerstiaen Noordink vrij te laten, de oud-keukenschrijver (fouragemeester) van Huis Bergh. Waarom Bergh hem vasthield is niet bekend. De stad Zutphen

schreef dat Bergh geen recht had om hem vast te houden, omdat Kerstiaen burger van Arnhem was. Na wat dreigementen over en weer liet Oswald hem gaan.

Predikanten

Fraai zijn de verhalen over de diverse predikanten Noordink. Johannes Lambertus Noordink (geb. rond 1585) was predikant in Almen en noemde zich Rotarius (de rondgaande). In 1678 schrijft de administrateur van de kerk in

Almen dat Rotarius niet zuiver was in de leer van de predestinatie (voorbesteding). Rotarius ging naar Hummelo en Keppel, later naar Bennekom.

Wilhelmina Elisabeth Noordink (geb. 1793 in Heusden) trouwde in 1817 met predikant Hendrik Wolterus de Wilde. Het paar woonde op 't Waerle bij Hengelo G. Dit versterkte huis is eind vorige eeuw gesloopt; in 1943 waren de grachten nog te zien. Hun dochter Geertruida, geboren in 1826, trouwde met de predikant Johannes Noordink. Wel een tekent dat de naam Noordink in predikantenkringen veel voorkwam.

Daatje Noordink in het Veluwe Oene was een ware legende. Ze heette eigenlijk Aldegonda Jacoba Theodora Noordink, was de dochter van dominee Jan Noord-

ink (overl. 1880) en gehuwd met ds. E.V.J. Japchen. Ze droeg losse haren, wat toen bijzonder was, en reed als een vorstin rond in een sjees. Ze onderwees jarenlang de jeugd van de zondagschool.

Na overlijden van haar man kwam haar oom Wilhelm Noordink als predikant naar Oene en dat leverde nogal wat botsingen op. De dominee sloot eens zijn nicht met alle kinderen op in het zondagschoolgebouw. Daatje liet een jongen door het raam klimmen om hulp te halen. Intussen liet ze de kinderen luid zingen: „Maar de heer zal uitkomst geven.“ Dat gebeurde ook, want de oom zwichtte voor Daatje. Hij vertrok uit Oene, maar niet voordat hij nog een felle preek had gehouden over haar heerszuchtigheid.

Rond de Hof Wassink en de Kamper

15-11-1997

WORTELS IN DE ACHTERHOEK
rubriek over boerderij- en familie-
namen door Henk Harmsen
suggesties en aanvullingen 0543
472603, fax 0543 471415

Vragender behoort tot de mooiste dorpen in de oostelijke Achterhoek. Rond de kern met kerkje, molen en kapelruïne staan tientallen fraaie boerderijen met historische benamingen, die door Henny Bennink samen met de hele dorps historie uitvoerig zijn beschreven in het dit jaar verschenen boek 'Vragender, van verleden naar heden'.

De Hof Wassink in Vragender, gelegen aan de Winterswijkseweg 62, is al eeuwenoud, zo blijkt uit de naspeuringen van Bennink. Het was lang bezit van het Stift Vreden en de bewonersnaam duikt al op in 1323 als Wescelus Wascikinc in 'Fraegheren kerspel Groenlo'. Een hof was een hoofdboerderij van een heer of klooster in een bepaald gebied, waar zaken zoals pacht en geschillenrechtspraak geregeld werden. Die hof functie is al gauw verdwenen.

Eeuwenlang heetten de bewoners naar de boerderij, maar in 1767 wordt Arnt Wassink opgevolgd door Tone Garstenveld, die een jaar later drie koeien en twee kalveren verloor tijdens een zware vee-epidemie. Opmerkelijk is dat rond 1802 de familienaam Wassink toch weer opduikt; Bewoner Theunis Wassink was ook buurt- of rotmeester, hetgeen

Noordink

Naar aanleiding van 'Wortels' van vorige week betreffende de predikantenfamilie Noordink geeft de heer Berendsen uit Zelhem nog een aardige aanvulling. Van 1850 tot 1894 stond in Wehl als hervormd predikant J. Noordink-de Wilde. Van hem is bekend dat hij door de kerkeraad tot de orde werd geroepen na een conflict met de katholieken. De dominee was tijdens de processie van de 'Roomsen' met paard en rijtuig de poort bij zijn woning uitgereden zonder de stoet af te wachten. Dat leverde een flink tumult op. De man deed zijn tweede naam dus wel eer aan, aldus de heer Berendsen, die indertijd een boekje schreef over de hervormde gemeente van Wehl.

iets zegt over de vooraanstaande positie van deze familie. Nog steeds is de familie Wassink eigenaar van de statige hoeve. De familienaam Wassink komt in de Achterhoek veel voor en moet worden uitgelegd als 'bezi van Waso'. Behalve in Vragender zijn of waren er ook erven Wassink in Hengelo, Lochem en Elsen bij Markelo.

Kamper

De boerderij Kamper aan de Kamperweg 8 is ook niet van gisteren. Ze wordt in 1614 al vermeld met Derckte Campe op Kamper. Weer vallen boerderij- en familienaam samen. Ook de pachters sinds 1673, die eigenlijk Pillen heetten, werden alras Ten Campe genoemd. Rond 1630 kwam het goed aan de hervormde kerk van Lichtenvoorde. In het boekje door J. Bakker, verschenen bij 1000 jaar Lichtenvoorde in 1946,

♦ De Hof Wassink aan de Winterswijksestraatweg in Vragender, een zeer oud hofgoed. (Foto Willem Hissink)

wordt de Kamper in verband gebracht met een oude heksensage. Nu woont er de familie Donse-laar.

Vragender biedt tientallen interessante boerderijnamen, te verdelen naar herkomst in namen die ontleend zijn aan vroegere eugenaren of bewoners, aan beroepen of functies of de plaats. Merkwaardig is de naam Wessels-Dubbeltjes aan de Vragenderweg 64. De toevoeging blijkt afkomstig van een huis dat vroeger aan de Kattenhage in Lichtenvoorde stond en Dubbeltjes-Kris-huis werd genoemd. Wie die

'Dubbeltjes-Kris' ooit is geweest is niet bekend, maar Jan Wessels nam zijn naam wel mee naar Vragender.

Olden Hane

Tot de van beroepen afgeleide namen behoren Het Jachthuis en Jagerslust, beide aan de Vragenderweg en inmiddels gesloopt. De naam Jagerslust, overgegaan op een nieuw huis, herinnert aan de markante jachttopziener 'de Olden Hane' (J.H. Hahné). Zeer oude plaatsen zijn Leferink (bewoners Gebbink, Kapelweg 6), als Leffardic in 1266 al vermeld,

Harmelink (bewoners nog altijd Harmelink, Winterswijkseweg 51, in 1381 Harmalync, Naberink (Harmelink, Winterswijkseweg 53, vermeld in 1350) en Schilderink (Kroezen, Weijenborgerdijk 38, in 1260 Scilderinc). Ook de verdwenen havezate Tongerlo was er al in 1399.

Huizen die naar beroep of functie van vroegere bewoners zijn genoemd zijn onder andere de Kleermaker, den Smid en de verdwenen Wachterswoning (aan de spoorlijn). Verreweg de meeste huizen in Vragender heten echter naar vroegere bewoners,

zoals Pakkebie, Poelhuys, Vos, Kroezen, Hammer, Hulzevoort, Teppert, Rentink, Boschker, Betting-plaatsen, Beneman, Schuurman, Eisink en Bennink. Aardig is de naam van de boerderij Maneschijn van de familie Lageschaar aan de Maneschijnweg 4. Het huis zou in 1777 's nachts in de heldere maneschijn illegaal gebouwd zijn. De bouwver Jan Berend Schaar werd overigens vrijgesproken, want de aanvraag was onderweg. Hij was alvast wat op de goedkeuring vooruit gelopen. Wat dat betreft lijkt er nog niet zoveel veranderd...

Beernink: van stoelenmaker tot minister

22-11-1997

rubriek over boerderij- en familiena-
men door Henk Harmen
suggesties en aanvullingen 0543
472603, fax 471415.

Mr. Hendrik Karel Jan Beernink (1910-1979) werd in 1970 minister van binnenlandse zaken in het kabinet De Jong voor de toenmalige Christelijk Historische Unie (CHU). Zijn wortels lagen in de Achterhoek. Zijn vader, die onderwijzer was, werd geboren op Scholtenbos in Sinderen en vertrok naar Rotterdam. „De minister was een achterneef van mijn grootvader” benoemt genealoog Johan (Hans) Beernink in De Heurne bij Dinxperlo de familierelatie. „Ik heb via een zus uit zijn nalatenschap aardig wat genealogische gegevens mogen putten.”

Johan Beernink heeft een uitvoerige stamboom gemaakt, die zijn nut bewees op de grote familie-reünies van 1990, waar liefst 235 Beerninks bijeen waren. Hij woont op Keizershorst, waarvoorheen de populaire kruidenier 'Bruur Beernink' tot op hoge leeftijd zijn buurtwinkelje had.

De stamboom Beernink is opgebouwd uit halve cirkels, als een soort openluchttheater, waarbij de oudste stamvader het podium vormt en de generaties de zitbanken zijn. Dat biedt het voordeel dat je papier minder breed hoeft te maken en het geheel beter te overzien is.

De naam Beernink kan worden uitgelegd als 'bezit van Berend'. Die voornaam is weer afgeleid van Bernhard ('sterk als een beer'). Vandaar dat het familiewapen een zwarte beer toont met gouden halsband en in elke voorklauw een rode bol of granaatappel.

Beernink is een echt Achterhoekse naam. De Beernink-historie begint op de Snap-Op, een inmiddels verdwenen boerderij aan de Burg van de Zandestraat in Varsseveld, waar ooit Hendrik (1) Beernink en Jenneken Stevens woonden. Hij overleed in 1760 na een leven als houtdraaier en stoelenmaker.

♦ Boerderij De Blauwen van de familie Ter Horst op een foto uit 1982. Hier werd stamvader Hendrikus 4 de kleermaker geboren. Het huis is afgebroken in 1983. (Repro)

Ook was hij ouderling van de Varsseveldse kerk. Op de Snap-Op woonde het laatste kolenhandelaar Norde-Hofs. Waar de merkwaardige naam vandaan komt is niet bekend.

De stoelenmakerij bleef generaties lang de stiel van de Beerninks. De meubelhal in Sinderen herinnert hier nog aan, maar het meubelbedrijf Beernink is inmiddels opgeheven.

Severijn (1) (1731-1807) trouwde met Hendrika Breukelaar, na haar overlijden met haar zuster Frederika. De derde generatie was Hendrik (2) (1776-1840), ook stoelenmaker, die naar 'de Visser' aan de Toldijk in Sinderen trok en trouwde met Aleida Berendina Heesen.

Kleermaker

In de stamlijn van de genealoog

zien we nu een omschakeling van ambacht. Hendrikus (3) (1825-1907) werd namelijk kleermaker, terwijl de meubelbranche door een broer werd overgenomen. Hendrikus (3) woonde op 'de Blauwen' aan de Harterinkdijk in Varsseveld (zie foto), zeker genoemd naar de leemachtige ondergrond, en had Gesina ter Horst als vrouw. Ook Hendrikus (4) (1868-1949 x Christina Tuentjer) was kleermaker op de Blauwen. Dan volgt opa Hendrikus (5) (1897-1994 x Dina Aaltjen Berendina Luijmes). Hij was als botermaker aan de zuivelfabriek in Varsseveld werkzaam. De vader van Johan, Hendrik Johan Beernink (geb. 1920) x Dina Joh. Hoens was politieman en rij-examinator. Johan zag in 1949 in Langerak het levenslicht en heeft met Christina Hendrika van Minkelen drie kinderen: Maarten Jo-

han, Margaretha Christina en Gerdien.

Ook in Amerika wonen veel Beerninks. Onder hen zijn de afstammelingen van Hendrik Jan Beernink en Gerritjen Oberink. Zij overleefde als enige van haar hele gezin in 1847 de vreselijke ramp met de emigrantenboot de Phoenix en trouwde ginds met Hendrik Jan. Veel geluk had ze ook daarna niet, want al haar vijf kinderen overleden vroeg. Vanuit Harmenshuus in De Heurne vertrok Hendrik Willem Beernink (1842-1925) zelfs driemaal naar de USA. De eerste keer kwam hij terug omdat zijn broer heimwee had, de tweede keer voor een emigratie met een kersverse bruid examinator. Johan zag in 1949 in Langerak het levenslicht en heeft met Christina Hendrika van Minkelen drie kinderen: Maarten Jo-

han, Margaretha Christina en Gerdien.

reizen destijds was, zal zich hierover verbazen. Tot de bekende Beernink-telgen behoren de Aaltense radiomakers Hansen Jan Beernink, de vroegere veeverloskundige Beernink van de Blauwen, ex-rijwielhandelaar en fotograaf Beernink van het Harmenshuus en de vroegere directeur Hendrik Jan Beernink, in leven directeur van de Heurnse zuivelfabriek (de vader van Bruur).

Huizen

Tot de 'stamhuizen' behoorde Jan'tenhuus aan de Gelkinkweg in De Heurne, en aan diezelfde weg 'de Klöpper', waar vroeger een klepman of nachtwaker woonde. Een deftige familie Beernink woonde in het Duitse Augsburg, goudsmeden in dienst van de Keurvorst van de Pfalz.

Door de rampzalige brand van Varsseveld in 1723 kan Johan Beernink niet verder terug in de archieven. Dat is jammer, want als de oudere stukken niet verbrand waren had hij misschien kunnen ontdekken of de Beerninks oorspronkelijk uit Westendorp komen. Daar is een Beerninkkampstraat en wordt in 1584 al een Henrich Berlinck vermeld. In 1662 heet dit Berghse goed ook wel Beerlinck. Heeft Huis Bergh soms met pachters geschoven tussen Westendorp en Varsseveld?

Nog verder terug zien we in 1419 al een Albert Berninck als burger in Terborg. Johan Beernink zou door nader onderzoek graag de ontbrekende schakels nog willen invullen. Ook de relatie met Lieverdink, de 'alias'-naam die een telg in 1691 voert, is nog onduidelijk. Wie helpt?

Rond Boenink en Langwerden in Varsse

9. D. 29/11-1997
**WORTELS
 IN DE
 ACHTERHOEK**

Rubriek over boerderijen en familienamen door Henk Harmsen suggesties en aanvullingen
 0543-472603, fax 471415.

De verhalen thuis over de buurt in Varsse en wie daar vroeger allemaal woonden met namen en bijnamen hebben Benny Peppelman als kind al geboeid. Als beheerder van de begraafplaats in Gersse kwam hij later in gesprek met speurende genealogen, die bepaalde grafstenen zochten. En zo kwam van het een het ander. De nu 34-jarige Bennie is begonnen om uit het Hengelse gemeentearchief en de volksmond de bewoningsgeschiedenis van de hele buurt van zijn oudershuis aan de Handwijzerdijk in Varsse op papier te zetten. Hij wil de gegevens straks aanvullen met fotomateriaal.

Zijn oma Mina Langwerden, getrouwd met H.W. Lammers, kwam van het naburige Boenink aan de Hazenhutweg. Deze boerenplaats kon Peppelman terugvinden tot in 1721 als 'Caterstede Den Boenink'. Mogelijk houdt de naam verband met de familienamen Beunk, Buunken Boeiinck, want die komen in de achttiende eeuw ook als bewoners voor. Het pand heeft in de achtergevel nog merkwaardige stenen leeuwenkoppen. Het was al in de vorige eeuw kennelijk een groot huis, want er woonden meerdere gezinnen tegelijk. Al in 1849 trouwde de strodek-

♦ Huize Boenink aan de Hazenhutweg 10 in Varsse. (Foto Ron Nagtzaam)

ker Hendrik Jan Langwerden in bij Jenneken Hilverink. Hij kwam van huize Sterreveld aan de Ruurloseweg. Met een korte onderbreking is de familienaam van de bewoners tot nu toe Langwerden gebleven. De naam Langwerden komt in de Achterhoek nogal veel voor. Uit onderzoek en correspondentie kon Bennie Peppelman teruggaan tot Joost en Derk Langwerden, die beiden in 1775 in Hengelo trouwden. Joost trouwde met

Geertjen Kempels, Derk (geb. 1750 in Voor-Drempt) met Machtelt Bannink; beide bruiden kwamen uit het paardendorp. Derk is de stamvader van de Hengelse Langwerden. Hun vaders heetten allebei Albert Langwerden of Langwarden, maar of het om dezelfde persoon gaat is twijfelachtig. Van de vader van Joost wordt gemeld dat hij 'laast van Angerlo' kwam, de vader van Derk kwam uit 'Elkum', waarschijnlijk Elle-

com in de Steeg, maar Erlecom bij Millingen aan de Rijn is als betekenis ook niet helemaal uit te sluiten.

Betuwe

Ook de omgeving Keppel-Drempt komt in de Hengelse boeken nogal eens voor als plaats van herkomst van de Langwerden. In onder andere Aalten, Ruurlo, Vorden en Zelhem wonen ook telgen.

Toch moet ook in de Betuwe een

'Langwerdennest' worden gezocht. Bij de volkstelling van 1947 waren in Gelderland 71 personen met de naam Langwerden, van wie 35 in Elst. De variant Lankwerden telde achttien naamdragers en Lankwarden heetten 64 personen in Gelderland. Voorts werden genoteerd een naamdrager Lankwarder in Gelderland en een Lankwarder in Utrecht.

De heer L. Brouwer van het naamkunde-instituut P.J. Meer-

Gezocht

De heer A.C. Tieleman zoekt contact met naamgenoten. Zijn adres is Pr. Bernhardstraat 50, 3248 AD Melissant.

tens in Amsterdam hield Langwerden voor een topografische familienaam. Omdat voor 1749 de voorouders in Keppel-Drempt alleen met hun patroniemen werden geregistreerd, kan het zijn dat de topografische naam, waaraan de familienaam is ontleend, hier gezocht moet worden. In een stuk uit 1646 wordt een weiland bij Hummelo/Drempt Den Weert genoemd en ook bestaat er een Dystelweert. Een weerd of waard is een stuk buitendijks land langs een grote rivier. Het complete toponiem Langewaard komt onder andere voor in Driel en Heteren. Brouwer: "Als ook Drempt ook een Langewaard gekend heeft, zal dit toponiem langs de Oude IJssel gezocht moeten worden."

Weser

Een totaal andere uitleg geeft de Twentse naamkundige Ben Hekket. Hij zoekt de oorsprong van de naam in het Duitse plaatsje Langwarden aan de Weser. Niet afgeleid van waard, maar van 'warta' oftewel wachttorens, net als de -hoog op een rots gebouwde -burcht de Wartburg bij Eisenach.

Wat namen betreft betreft is Varsse een dorado. De Hazenhutweg is vernoemd naar een huis waar een gevluchte Franse deserteur zich als hazenstroker in leven hield. Een ander verhaal vertelt dat hier ooit een haas over de halve achterdeur is gesprongen. De Handwijzerdijk heet naar de ouderwetse houten handwijzer die hier vroeger stond en die de afstand naar onder andere Lichtenvoorde aangaf in uren gaans. Een oud en interessant gebied: Benny Peppelman kan nog even voort.

Bruil heeft wortels in de Achterhoek

9.10/12-1997

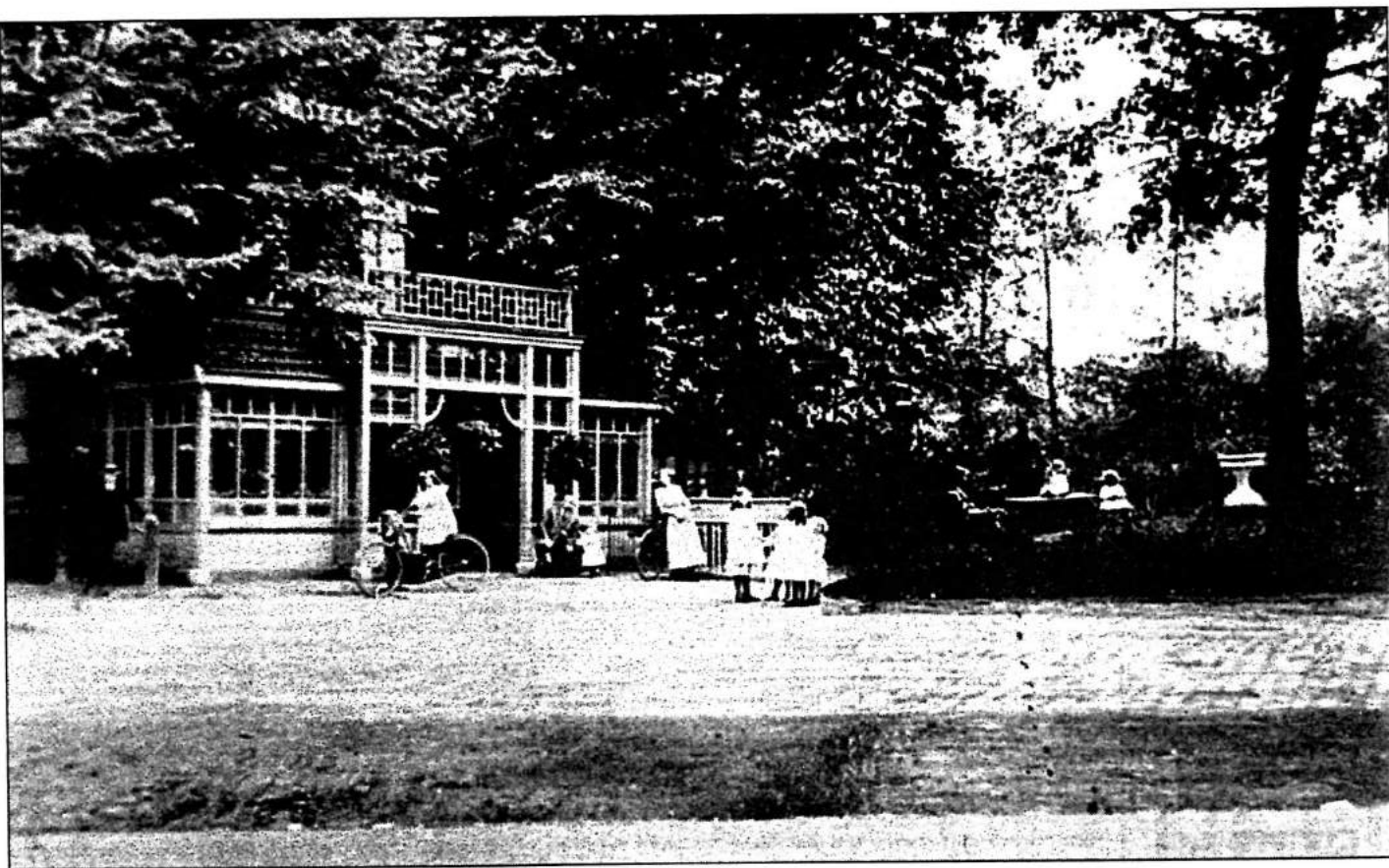
rubriek over boerderij- en
familienamen door
Henk Harmsen
suggeties en aanvullingen
0543-472603, fax 471415.

Van de naamdragers Bruil woonden er bij de volkstelling in 1947 liefst 636 in de Achterhoek, vooral in de gemeenten Hengelo en Zelhem, tegen slechts 23 in Overijssel. We kunnen dus veilig veronderstellen dat in het Achterhoekse de bakermat van deze familie moet worden gezocht.

Een belangrijke kandidaat is het Ruurlöse erve Bruil, in 1494 Ten Broeill geschreven, waarnaar ook de buurtschap Bruil is genoemd. De naam leent zich voor verbasteringen, die er ook legio zijn: Bruyel, Bruyelle, Bruul, Bruil en Briel. De naamkundigen zoeken de oorsprong bij het woord breul, een afgesloten jachtterrein of (later) een vochtig en met houtgewas begroeid land. Hieraan dankt ook het Brabantse Breugel zijn naam en via deze de schilder Brueghel of Breughel.

Traanboer

In 1844 werd Alexander Frederik Leopold Bruil geboren. Hij was een zoon van de bemiddelde Terborgse meester-smid Elias Traanboer en diens dienstmeid Berendje Bruil uit Angerlo. Elias had met haar de wijk genomen naar Pruisen, want scheiden om met een ander te trouwen was in die tijd ondenkbaar. Zijn vrouw Elisabeth van Zelm bleef met negen kinderen in Terborg achter. Ook met Berendje zorgde de smid weer voor zeven nako-

♦ Hotel 't Zwijnshoofd van Bruil Traanboer in Varsseveld met theetuin op een foto uit het begin van deze eeuw. Rechts de molen van Willink. (Repro Hans Groene)

melingen. Overigens konden de gezinnen het best met elkaar vinden. Toen Elisabeth in 1867 overleed, trouwde Elias op 77-jarige leeftijd alsnog met Berendje. De 'onechte' kinderen van Berendje wilden de naam van hun vader houden en vroegen koning Willem 3 of ze zich Bruil Traanboer mochten noemen. Dat werd echter afgewezen. Willy Bruil Traanboer-Veldhuis in Varsseveld heeft een uitvoerige stamboom, die ze samen met haar enkel jaren geleden overleed man Leo maakte. Leo nam in

zijn jonge jaren altijd dat de toevoeging 'Traanboer' een scheldnaam was. Maar toch noemde zijn grootvader Carel Gottfried Leonard, mede-exploitant van het Varsseveldse hotel 't Zwijnshoofd, zich in advertenties officieel Bruil Traanboer. Zo stond in 1898 in de 'Graafschap-Bode' een advertentie met de aankondiging van een 'voorstelling van lichtbeelden op veler gebied' en een prachtige kerstboom, te bezichtigen op 26 december 's avonds. 'Gedurende de verlichting van den kerst-

boom ontvangen de kinderen een versnapering.' De toegang kostte 15 cent maar was voor kinderen vrij. Het Zwijnshoofd stond aan de Spoorstraat, toen Stationsstraat, kort bij het vroegere NS-station.

Traunbauer

Het genealogenpaar uit Varsseveld heeft samen met enkele andere familieleden geprobeerd de dubbelnaam Bruil Traanboer officieel erkend te krijgen, maar dat lukte niet. In pas en rijbewijs staat gewoon Bruil. Wel kregen

ze in 1980 toestemming de dubbele naam in het dagelijks verkeer te gebruiken. De naam Traanboer heeft niets te maken met levertraan. Ze is afgeleid van 'Traunbauer', naar een stad in Oostenrijk, Traun am Oedsee. Nog een fraai geval is dat van Johan Maximiliaan Pieter Bruil Traanboer, geboren in Terborg in 1852. Hij maakte de genealogen veel te doen. In de boeken van Wisch staat dat hij op 20 oktober 1891 naar Amerika vertrok, maar ginds was hij onvind-

baar, jarenlang speurwerk ten spijt. Later bleek dat de man, die graag dronk, wegens diefstal terecht was gekomen in een Zutphense rijkswerkinrichting, waar hij ook overleed. De 'emigrant' heeft Amerika dus nooit gezien. Nog een aardige wetenswaardigheid is dat op de gietijzeren leuningknoppen van de brug van het Sonsbeekpark in Arnhem I.M. Traanboer, Bakkerstraat 96 in Arnhem, staat. Het herinnert aan een dochter van Elias, die op dit landgoed woonde.

Dankzij akte van boedelscheiding uit 1802 kijkje in historie

Oud-Didams boerenbedrijf komt tot leven

20 december 1997

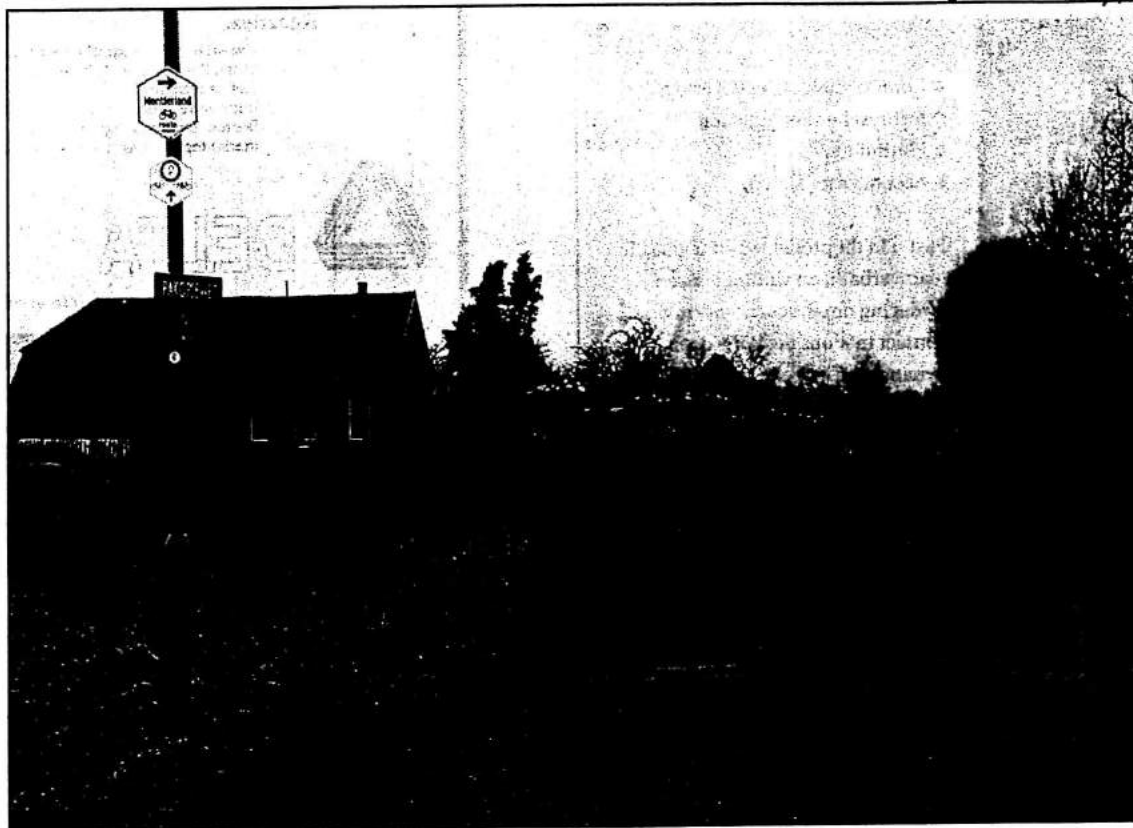

rubriek over boerderij-
en familienamen door
Henk Harmsen
suggesties en aanvullin-
gen 0543-472603, fax
471415.

Uit een Didamse boedel-
scheiding van 1801 krij-
gen we een idee van het
reilen en zeilen op een
middelgroot boerenbe-
drijf in de Franse tijd. Boe-
delscheidingen uit de vo-
rige eeuw zijn heel officiële
stukken, gortdroog op-
gesteld. Maar tussen de
fraaigeschreven regels
door komt toch de tijd van
toen enigszins tot leven,
vooral als we zien wat er
zoalaan eigendommen in
en rond het huis waren.

Aan veel Franse of quasi-Franse
woorden is te zien dat in officiële
kringen veel Frans werd ge-
bruikt. Wat bijvoorbeeld te den-
ken van de beginzin? 'Zijn teh fi-
ne van protocollatie en registra-
tuure overgegeven de onder-
staande requeste met de
appointementen en decreet
daarop in margine en daar bij ge-
voegde maagscheijdinge en in-
ventaris...'

Na overlijden van de boer Evert
Willemsen in de buurtschap Wa-
verlo (bij Nieuw-Dijk, gemeente
Didam) liet zijn weduwe Gerritje

♦ Aan de Pakopseweg in de oude buurtschap Waverlo stond eens de boerderij van Willemsen. (Foto Ron Nagtzaam)

Bolder in 1801 („t 7de jaard der Ba-
taavse Vrijheid") een boedel-
scheiding opstellen en voogden
benoemen voor haar drie min-
derjarige kinderen, om te kun-
nen hertrouwen. Ze kon niet
schrijven en tekende met een
kruisje dat werd gezet in aanwe-
zigheid van getuigen die dat wel
konden en die daarvoor op hun
beurt hun krabbeltje zetten.

Pakopseweg

Genealoog Jan Beursken uit Di-
dam dook de interessante akte

op tijdens zijn familieonderzoek
rond 1990. De bedoelde boerde-
rij van Willemsen heeft gestaan
in de buurtschap Waverlo, op
grond van Huis Bergh, ongeveer
waar nu de Pakopseweg en de
Heidedijk elkaar kruisen. Ze
moet gesticht zijn rond 1700 en
is in 1878 gesloopt, wellicht na
brand of stormschade. In de wei
is nog altijd een verhoging te
zien waarop het huis stond, zo
heeft Jan Beursken gezien.

Uit de boedelscheiding blijkt dat
Willemsen in zijn tijd tot de gro-

tere boeren behoorde, ook al om-
dat hij een knecht en een dienst-
meid had. De waarde van het
huis was 190 gulden, voor toen
altijd nog een behoorlijke som.
Het wordt omschreven als: 'Een
huys staande op de Erve gehoor-
ende aan het huys Berg met den
put en Bakoven getaxeert voor f
190,-. Daarbij hoorden nog een
schapschot (schaapskooi) en een
'huystjen' (dit was een klein huis-
je elders in de buurt).

Hierna komen de linnen en wol-
len kleren, onder andere drie

'hemptrokken met silver kno-
pen', en de opsomming van ko-
per, tin en 'eijzerwerk'. Bij dit ij-
zerwerk lezen we over een kolde-
hand, dat is een handvat met ha-
ken om hete potten boven het
vuur weg te halen. Ook een 'sna-
phaans geweer' en een schaaps-
scheer zijn in huis.

Aan houtwerk zijn er een wagen,
een kar onder 'rat', een 'stotkar
zonder rat', een ploeg en een 'eeg-
de', een wamöel, twee koebak-
ken en een stootbak, een 'heksel-

kist' enzovoort. Aan gereed-
schappen: een plaghak, twee gre-
pen, twee 'gafels', een schup, een
'schoep', een mesthaak. Van hout
zijn ook een 'waskup', twee bier-
tonnen en twee 'suurkoolston-
nen', een kern (karn) et cetera.
Opmerkelijk is dat veel woorden
door notaris De Both in dialect
genoteerd zijn: zoals 'een leer'
(ladder), negentien telders (bor-
den), een 'duurslag' (vergiel).
Aan 'leevendige Haave' zijn in de
boerderij: twee paarden met 'ge-
tuyg', drie melkkoeien, een
maal, twee kalveren, vijf scha-
pen en twee hoenderen. Aan ge-
wassen zien we spurrie, rogge,
weyt (tarwe), boekweit, gerst, ha-
ver en vlas, olieaad, aardappe-
len en groenten.

Schulden

Men had er in die dagen kenne-
lijk weinig moeite mee om de
schulden fors te laten oplopen,
hoewel daar ook weer tegooden
tegenover staan. Er worden nog-
al wat 'lastige boedelschulden'
vermeld. Als te betalen belasting-
en worden genoemd 'hoofd-
geld' van vier personen (belas-
ting op alle inwonende gezinsle-
den), haardstedegeld (belasting
op huizenbezit), koffie- en thee-
geld en verponding (grondbelas-
ting ten bate van oorlogvoering).
Bij smid en schoenmaker staat
de familie danig in het krijt, na-
melijk ieder drie gulden.

De begrafenis van vader Evert
blijkt ook nog niet betaald. Hier-
van moeten onder andere de kist
(vijf gulden), het lijkklaken en de
kaarsen van de pastoor nog wor-
den betaald. Een de begrafenis
kostte liefst zes gulden en tien
stuivers aan 'janever', evenveel
als aan wittebrood.

Al met al komt elk van de drie
kinderen een bedrag van 97 gul-
den, tien stuiver en dertien en
een halve penning toe.

Als taxateurs fungeerden mees-
tertimmermansbaas J. ter Heer-
de en buurman Jan Wolf van
boerderij De Parkes.

Naam Beumer herinnert aan tolheffing

rubriek over boerderij- en familienamen door Henk Harmsen
suggesties en aanvullingen
0543 472603, fax 471415.

Dat de familie Beumer haar naam dankt aan het bedienen van een tolboom is meer dan een fraai gevonden verklaring. Nog in 1865 werd in Welsum (gemeente Voorst) op de provinciegrens tol geheven door een familie Beumer, die hier een herbergboerderij bezat. Ook de oude vorm Bommer wijst op een afleiding van (tol)boom of mogelijk, nog langer geleden, de boom waarmee een landweer werd afgesloten.

Boerderijen of huizen met de naam Beumer zijn en waren legio. In de Veldhoek bij Ruurlo aan de Beumersteeg 5 staat nog altijd 'de Beumer', ook Roons of Nieuwe Nijland genaamd. In de buurtschap de Garner bij Doetinchem (Gaanderen?) stond het Boemersguet en in Silvolde het Buemersteetgen. De De Boemerhof in de Ruurlose Formerhoek heette ook Bommershoeve.

Bohemen

Toch bestaan er meer verklaringen voor de naam met haar varianten. Ook een afleiding van de voornaam Bodomar of Bomar is denkbaar. En de vorm Böhmer zal

♦ De boerderij Beumer in de Ruurlose Veldhoek, ook geheten Roons of Nieuwe Nijland. (Foto Ron Nagtzaam)

wel teruggaan op 'Bohemer', een immigrant uit Bohemen (Duits: Böhmerland). Bij de volkstelling van 1947 noemden zich in Gelderland 1019 personen Beumer. De meesten woonden in de gemeente Rheden (208), Apeldoorn (125) en Arnhem (120). In Oost-Gelderland kwamen ze voor in onder andere Borculo, Doesburg, Doetinchem, Gendringen, Laren, Lochem, Ruurlo, Vorden en Zutphen. In Overijssel waren 340 telgen, in Utrecht 109 en

in Noord-Holland 424. Het 'Beumerboek', een uitgave van de Stichting tot Bevordering van Historische en Genealogische Publicaties in Apeldoorn, onderscheidt diverse families, waarvan verwantschap soms wel en soms niet aan te tonen is. In Doetinchem woonde in 1614 ene Dirick Bomers. Tot rond 1700 woonden Beumers in Doetinchem. Een van hen werd de stamvader van de Rhenense tak. Mogelijk kwam de 's-Heerenberg-

se familie uit Doetinchem. De oudst bekende stamvader Jan Beumer werd rond 1735 in Bergh geboren. Telgen uit 's-Heerenberg zorgden voor takken in Ulft, Utrecht en Amsterdam. De Larense familie stamt uit de Welsumse. In Haarlo bij Borculo duikt in de eerste helft van de zeventiende eeuw Berent Boemers op. Twee zonen trouwen in Geesteren. Nakomelingen komen in de achttiende eeuw via Gelselaar naar Lochem en vandaar gaan enkelen naar

naar Voorst en Apeldoorn. De stamvader van de Borculose familie kwam waarschijnlijk ook uit Geesteren en was wellicht een broer van voornoemde Berent.

Smeenck

Of ook de Ruurlose met de Geesterse familie verwant is, is onzeker. Stamvader was de bewoner van de boerderij Smeenck, ene Gernit Smeenck, geb. 1635. Diens zoon Henrick werd boer op de Beumer en ging vanaf toen als

Henrick Beumer door het leven. Waarschijnlijk gaat het hier echter niet om de Veldhoekse Beumer van de foto, want de Ruurlose veldnamenonderzoeker F. Toevank noemt hiervoor andere bewoners dan het Beumerboek. Een familiewapen toont drie bloemen en drie rechtopstaande palen of bomen. Kennelijk wordt hierin het aspect van tolheffing niet uitgedrukt, want dan zou er wel een horizontale (slag)boom te zien zijn.